

Achterhoek

Arbeidsmarkt analyse

2023

Team Moventem

Overname van informatie uit deze jaarpublicatie is toegestaan onder voorwaarde van bronvermelding.

Team Moventem

Edwin van de Wiel

Hogeschool Saxion en Kennispunt Twente

Robin Koster

Strategisch adviseur/Directeur, Moventem (projectleider)

Gert-Jan Hospers

Hoogleraar Transitie in Stad en Regio

Radboud Universiteit en Stichting Stad en Regio

Overname van informatie uit deze jaarpublicatie is toegestaan onder voorwaarde van bronvermelding.

Disclaimer

Dit rapport is met grote zorg opgesteld.

Team Moventem heeft getracht gebruikte bronnen zorgvuldig te vermelden en auteursrechten te respecteren. Mocht u onvolkomenheden tegenkomen dan willen wij dat graag weten.

U kunt contact opnemen via info@moventem.nl.

Team Moventem is niet aansprakelijk voor enige directe of indirecte schade die zou kunnen ontstaan door het gebruik van deze rapportage.

Moventem
Onderzoek | Advisering | Procesbegeleiding

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Regio Achterhoek	5
Gebiedsindeling	6
Samenvatting	7
1. Ontwikkeling 2015 – 2022 Vraagzijde	8
1.1 De ontwikkeling van de economie	9
Gebiedsontwikkeling	10
1.2 De X-factor	11
Wat maakt de economie zo bijzonder?	12
Mogelijke verklaringen voor de X-factor	13
1.3 De X-factor naar sector	14
De Top 3 best presterende subsectoren	14
De Top 3 subsectoren met de minste X-factor	15
1.4 Werkenden naar opleiding	17
Werkenden naar opleidingsniveau naar subsector	18
Werkenden naar opleidingsniveau, nader bekeken	19
Openstaande vacatures	20
Spanningsindicator	21

2. Ontwikkeling 2015 - 2022: Aanbodzijde	22
2.1 Bevolking	24
Bevolkingsontwikkeling	24
Natuurlijke aanwas	25
Migratie	26
2.2 Ontwikkeling leerlingen- en studenten aantallen	27
Leerlingenaantal basis- en voortgezet onderwijs	28
Studentenaantal mbo	30
2.3 Woon- werkverkeer	30
Waar werken inwoners	30
Waar wonen de werknemers	32
2.4 Onbenut arbeidspotentieel	33
2.5 Inclusiviteit	35
Bijstandsgerechtigden	36
Inclusiviteit: banenafsprak	37
Inclusiviteit: arbeidsongeschiktheidsuitkeringen	38

3. Toekomstige ontwikkelingen	39
3.1 Saldo vraag en aanbod	41
Jaarlijkse saldo vraag en aanbod naar opleidingssector	42
Regio vergeleken: jaarlijkse saldo vraag en aanbod naar opleidingssector	43
Mbo: Jaarlijkse instroom en vervangings- en uitbreidingsvraag subsectoren tot 2026	44
Hbo/wo: Jaarlijkse instroom en vervangings- en uitbreidingsvraag subsectoren tot 2026	45
3.2 Bevolking, leerlingen en studenten in de komende jaren	46
Bevolkingsprognose tot 2040	47
Prognose leerlingenaantallen tot 2040	48
Prognose mbo-studentenaantallen tot en met 2035	49
Prognose bol- en bbl-studenten tot en met 2035	50
Bijlagen	51
1 Shift-share analyse naar SBI-afdeling	51

Inleiding

Hoe staat de regio er op werkgebied voor? In deze Arbeidskracht Analyse Achterhoek geven we antwoord op deze vraag. We geven overzicht en inzicht in de arbeidsmarkt van de Achterhoek, in het heden, verleden en de nabije toekomst. Dit rapport is onderdeel van een reeks van zes arbeidsmarktregio-analyses voor GelrePact en een overkoepelende rapportage.

We behandelen beide kanten van de arbeidsmarkt, dus de vraag- en aanbodzijde. Qua tijdsperiode richten we ons op de ontwikkeling in de afgelopen acht à negen jaar, om vervolgens een blik te werpen op de nabije toekomst. Meer in detail tot 2026 en globaler kijken we naar 2035 of 2040. Zo wordt bijvoorbeeld ingezoomd op de ontwikkeling van de leerlingen- en studentenaantallen in de Achterhoek, de profielen van werkenden en vraag naar nieuw personeel als gevolg van pensionering of economische ontwikkeling. Doorgaans worden de indicatoren vergeleken met de Nederlandse ontwikkeling. In het overkoepelende rapport is een vergelijking van de zes regio's onderling opgenomen. Als benchmark maar vooral om te zien hoe de regio's zich onderling tot elkaar verhouden en kunnen versterken.

Om dit rapport samen te stellen is gebruik gemaakt van data-leveranciers met een landelijke of provinciale dekking. Vaak is het mogelijk om op het niveau van de arbeidsmarktregio een beeld te schetsen. Een enkele keer is dat niet mogelijk omdat data op gemeente- of arbeidsmarktregioniveau niet beschikbaar is. In die gevallen is gekozen voor het niveau van COROP-regio's.

De data-analyse voor dit rapport is afgesloten in augustus 2023. Hierbij is de meest recent beschikbare data gebruikt. Soms zijn brondata reeds enkele jaren oud. Het betreft evenwel de meest recent beschikbare data. Om zoveel mogelijk actueel te zijn is ook gebruik gemaakt van voorlopige data. Hierdoor bestaat de mogelijkheid dat de hier gepresenteerde cijfers (licht) af kunnen wijken van de definitieve cijfers die later dit jaar worden gepubliceerd. Indien wij gebruik maken van voorlopige cijfers is dit genoemd in de bronvermelding. Overlap met bestaande economische monitoren in de regio's is mogelijk. Onze analyse betreft de gebiedsindeling van de arbeidsmarktregio's. Terwijl economische monitoren doorgaans een bestuurlijke eenheid, zoals Regio Achterhoek, Regio Stedendriehoek of een COROP-regio bestrijken.

Regio Achterhoek

Voor deze rapportage vormt de arbeidsmarktregio Achterhoek de basis. Tenzij anders vermeld presenteren wij de cijfers over het grondgebied van deze regio. Soms zijn de data niet beschikbaar op arbeidsmarktregioniveau en is het ook niet mogelijk data te genereren door gemeenten bij elkaar op te tellen.

We ontkomen er dan niet aan om data op een andere regionale schaal te presenteren. Dit is de zogenoemde COROP-regio. COROP is een regionaal indeling. Deze indeling wordt gebruikt voor analytische doeleinden. De naam COROP komt van Coördinatie Commissie Regionaal OnderzoeksProgramma. In totaal zijn er in Nederland 40 COROP-gebieden. De COROP-indeling wordt gebruikt door onderzoeksinstituten, zoals het CBS, om statistische gegevens te presenteren. Het is daarmee de meest gebruikte regionalisatie naast provincies en gemeenten.

Op onderstaande kaarten is aangegeven welke gemeenten de arbeidsmarktregio en de COROP-regio omvat. Hoewel beide gebieden dezelfde naam hebben omvatten ze niet dezelfde gemeenten. De arbeidsmarktregio Achterhoek bestaat uit acht gemeenten en de COROP-regio Achterhoek uit elf gemeenten.

In verband met de leesbaarheid wordt de arbeidsmarktregio Achterhoek in dit rapport afgekort tot Achterhoek. Zonder toevoeging gaat het dus om de arbeidsmarktregio. Als sprake is van een andere regionale-indeling dan wordt dit expliciet vermeld.

Figuur1

Arbeidsmarktregio Achterhoek en de COROP-regio Arnhem/Nijmegen

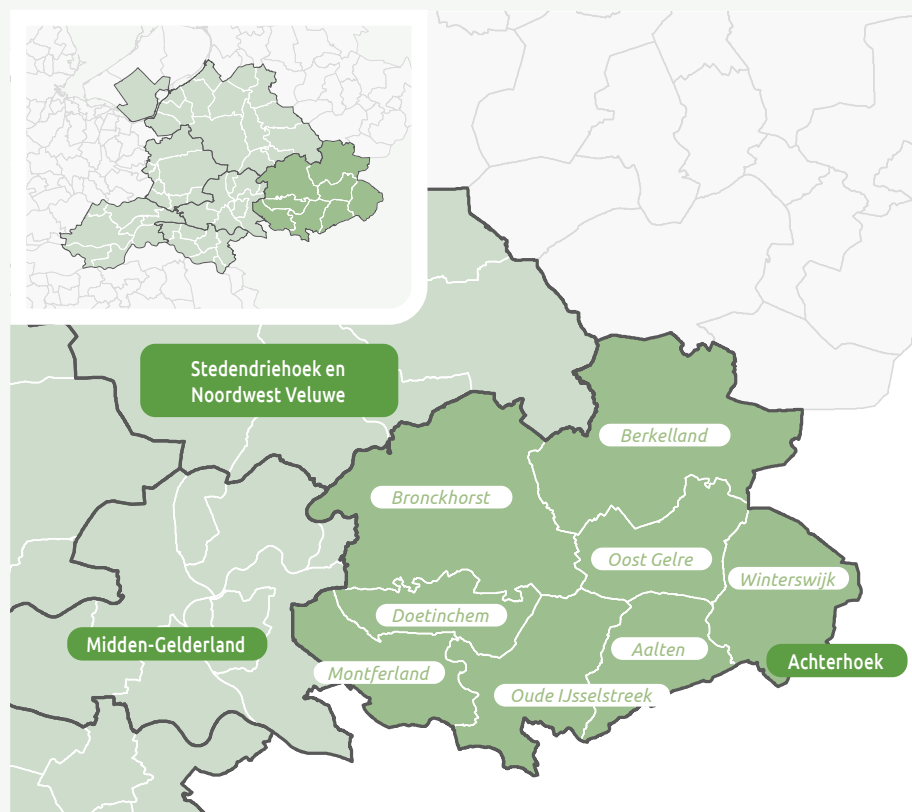
Gemeente	Arbeidsmarktregio	COROP-regio
Aalten	Achterhoek	Achterhoek
Berkelland	Achterhoek	Achterhoek
Bronckhorst	Achterhoek	Achterhoek
Doetinchem	Achterhoek	Achterhoek
Montferland	Achterhoek	Achterhoek
Oost Gelre	Achterhoek	Achterhoek
Oude IJsselstreek	Achterhoek	Achterhoek
Winterswijk	Achterhoek	Achterhoek
Brummen		Achterhoek
Lochem		Achterhoek
Zutphen		Achterhoek

Bron: CBS, 2023

Bewerking Team Moventem, juli 2023

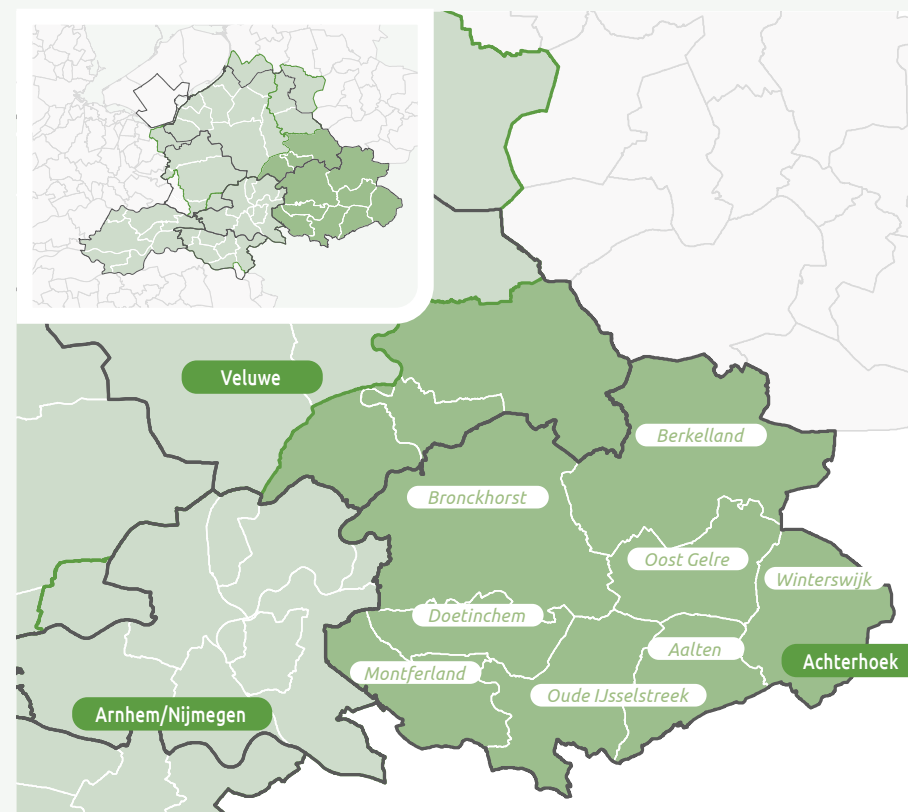
Gebiedsindeling

De gemeenten van de Arbeidsmarktregio Achterhoek

Bron: CBS, 2023
Bewerking Team Moventem, juli 2023

De gemeenten van de Arbeidsmarktregio Achterhoek in de
COROP-regio Achterhoek

Bron: CBS, 2023
Bewerking Team Moventem, juli 2023

Samenvatting

De arbeidsmarktregio Achterhoek telde eind 2022 302.300 inwoners. De grens van 300.000 inwoners is in de laatste maanden van 2021 overschreden. Sinds 2015 is de bevolking met 4.600 personen toegenomen. Een toename van 1,5 procent. Dit is een bescheiden toename ten opzichte van Nederland als geheel (+5,4 %).

Het aantal banen toont evenwel een sterkere stijging als in Nederland als geheel. Vanaf 2015 nam het aantal banen in de Achterhoek toe met 14,5 procent tot 150.580. In Nederland was deze toename 13,5 procent. De werkloosheid ligt op 3,0 procent, 0,5 procentpunt lager dan in Nederland en is de laagste van de zes Gelrepart regio's. Het aantal uitkeringsgerechtigden is sinds 2015 gedaald. Deze afname is groter dan in Nederland als geheel. De groep met een ww-recht is met driekwart gedaald sinds 2015 (NL: -67 %), het aantal bijstandsgerechtigden met 11,3 procent (NL: -11,6 %).

Naar de bovenstaande kengetallen beschouwd laat de regio een positieve ontwikkeling zien die op een aantal vlakken sterker is geweest dan in Nederland als geheel. Dit is ook te zien in de macro-economische kengetallen. Het bruto regionaal product per inwoner is sinds 2015 sterker gegroeid dan in Nederland als geheel, maar ligt nog wel ruim een kwart onder het landelijk gemiddelde. Het verschil wordt gestaag kleiner.

Meer Achterhoekers werken elders dan er vanuit overig Nederland naar de Achterhoek komen. De pendelbalans is licht negatief. Daarmee lijkt de Achterhoek meer een woon- dan een werkregio te zijn.

De sterke werkgelegenheidsontwikkeling in de afgelopen jaren staat evenwel onder druk in de komende jaren. Zo zijn werkenden in de regio ten opzichte van Nederland als geheel relatief oud en zullen dus gemiddeld eerder uittreden. Dit legt een druk op de instroom en zal de behoefte aan vervanging doen toenemen. Dit is een structureel effect en staat los van de vraag als gevolg van conjuncturele voorspoed. Er zal een toenemende structurele vraag bestaan naar - met name - theoretisch geschoolden.

Op basis van deze analyse laat de opleidingssector mbo3 een overschot zien van 530 werkenden per jaar tot 2026. De uitstroom van studenten uit deze opleidingen overtreft de arbeidsmarktbehoefte. Dat betekent overigens niet dat dit overschot leidt tot werkloosheid. Mbo3 geschoolden kunnen bijvoorbeeld werk met andere opleidingsspecificaties accepteren. Dit geldt ook voor mbo2 (overschot van 70) en mbo4 (170). Voor de bachelor- en master-opgeleiden geldt het omgekeerde. Een grote vervangingsvraag en een beperkte instroom leidt tot toenemende tekorten. Voor de beide typen nemen de tekorten toe met respectievelijk 490 en 630 werkenden per jaar. De uitdaging voor de Achterhoek is de komende jaren de uitstroom als gevolg van - met name - pensionering adequaat op te vangen.

1. Ontwikkelingen

Vraagzijde

2015
2022

1. De ontwikkeling van de economie

Samenvattend

28.215 (14,5 %) toegenomen. De werkgelegenheidsontwikkeling is daarmee sterker dan de ontwikkeling in Nederland. De toename van het aantal banen komt vooral voor rekening van de sectoren Gezondheids- en welzijnszorg, Groot- en detailhandel, reparatie van auto's en Industrie. Samen goed voor 63 procent van de werkgelegenheidsontwikkeling.

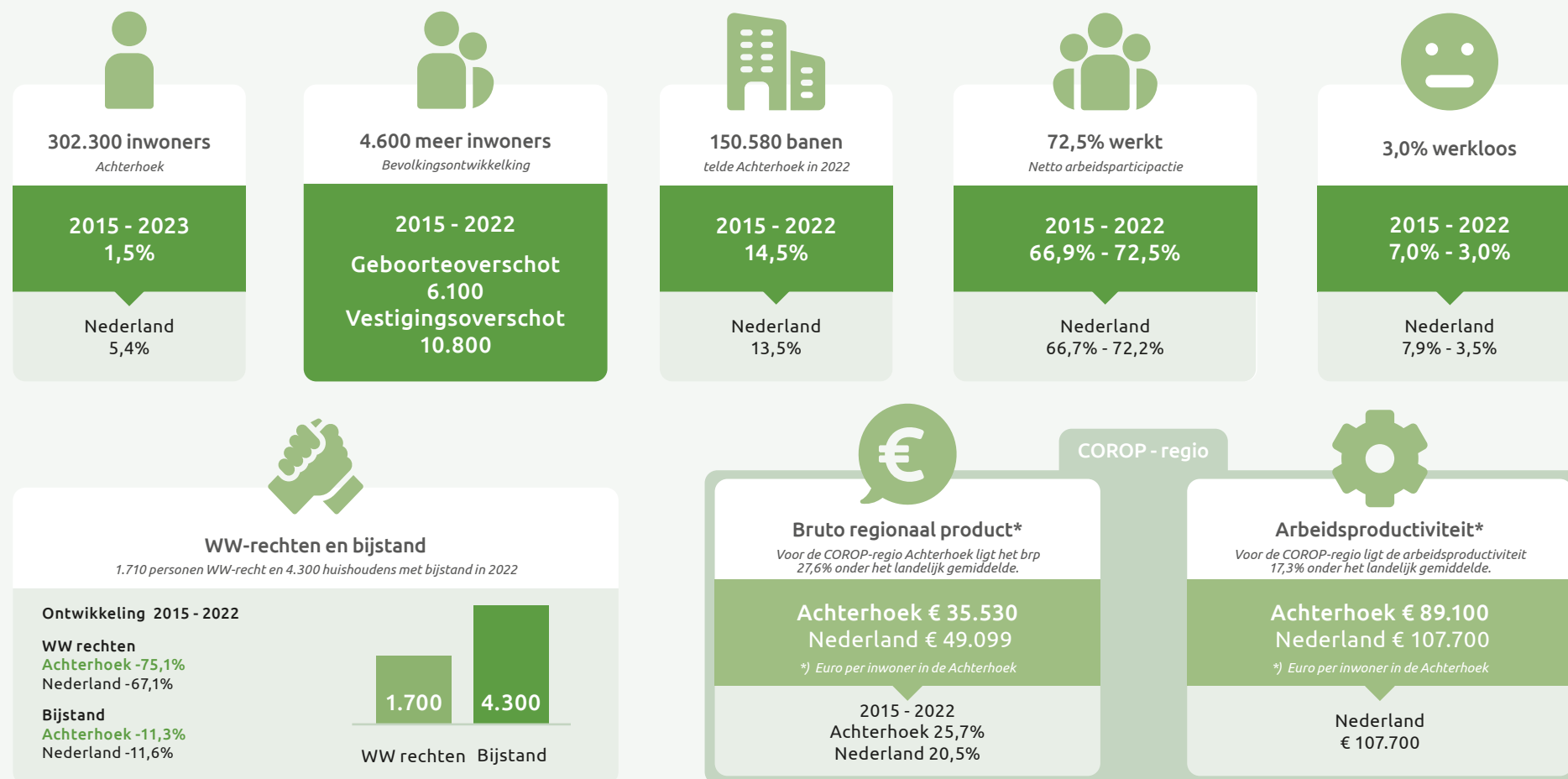
Als naar een niveau lager wordt gekeken, naar de branches, dan valt met name de subsector Vervaardiging van voedingsmiddelen op. In deze industrietak neemt de werkgelegenheid toe met bijna 50 procent tot 5.130 werkzame personen. Ook de Verpleging, verzorging en begeleiding met overnachting, Gezondheidszorg en Maatschappelijke dienstverlening zonder overnachting laten een sterke toename zien. Evenals de Groothandel en handelsbemiddeling en Detailhandel.

De Achterhoek is naar werkenden geteld een mbo-economie. 41,4 procent van de werkenden heeft een mbo-opleiding. De werkenden zijn relatief oud. Zo'n 1 ½ jaar ouder dan gemiddeld in Nederland.

De Achterhoek telde eind juni 2023 3.740 openstaande vacatures. Dit zijn er 870 meer dan begin 2021. Een toename van 30,3 procent. Landelijk is de toename 17,8 procent. De druk op de Achterhoekse arbeidsmarkt is een stuk hoger dan in Nederland als geheel. De ontwikkeling van de openstaande vacatures in de regio volgt weliswaar in grote lijnen de ontwikkeling van deze in Nederland, maar dan op een hoger niveau. De arbeidsmarkt is dan ook voor vrijwel alle beroepsklassen 'zeer krap'.

Stand en ontwikkeling van de economie

Achterhoek

Bron: CBS, 2023. Bewerking Team Moventem
Door afronden en/of administratieve correctie kunnen verschillen met totalen bestaan.

*) Cijfers voor de arbeidsmarktregio zijn niet beschikbaar, vandaar dat hier cijfers voor de COROP-regio worden gepresenteerd.
Voorlopige cijfers 2021.

1.2 De X-factor

Wat maakt de economie van Achterhoek bijzonder?

De indeling stuwend/verzorgende werkgelegenheid geeft een eerste verklaring voor de ontwikkeling van de werkgelegenheid. Is de ontwikkeling van het aantal banen een gevolg van de ontwikkeling van de economie in Nederland als geheel? Neemt de werkgelegenheid in Nederland toe dan is aannemelijk dat deze ook in de regio toeneemt. Hoe groot is het nationale deel (de national share)? Of ligt het aan de branchesamenstelling van de regio (de industrial mix) of ligt het aan iets anders? Het eigene van de regio? De X-factor.

De werkgelegenheidsontwikkeling in de regio wordt voor het overgrote deel veroorzaakt door de ontwikkeling van de nationale economie ('national share'). Deze is voor zowel de stuwende als de verzorgende sector bepalend.

De stuwende bedrijvigheid ontwikkelt zich ook voor een klein deel als gevolg van de regio specifieke samenstelling van de bedrijvigheid. Voor de verzorgende bedrijvigheid werkt de samenstelling van deze bedrijvigheid voor een lichte rem op de ontwikkeling van de banen.

Het eigene van de regio zorgt voor een afname van de banenontwikkeling in de verzorgende bedrijvigheid.

Shift-share analyse

Een shift-share analyse maakt het mogelijk om de ontwikkeling van de werkgelegenheid en daarmee een belangrijke component van de regionale economie te verbijzonderen in drie aspecten. Ten eerste de ontwikkeling als gevolg van de algemene groei van de nationale economie. Als de nationale economie groeit, ligt het voor de hand dat die van de regio eveneens groeit. Dit wordt de 'national share' genoemd.

Ten tweede kan regionale ontwikkeling het gevolg zijn van de specifieke sectorsamenstelling van het regionale bedrijfsleven. Een hoger aandeel in succesvolle sectoren - bijvoorbeeld in de ICT - kan leiden tot een sterkere regionale economische ontwikkeling. Een stevige ICT-sector zorgt dan in potentie voor een stevige groei. Dit wordt de 'industry mix' genoemd ('industry' is de Engelse term voor 'sector' of 'branche').

Als laatste is er de 'regional shift'. Dit is het deel van de werkgelegenheidsontwikkeling die niet door de twee eerdergenoemde factoren verklaard kan worden en derhalve zijn oorsprong vindt in de specifieke factoren en eigenschappen van de regio zelf. Het is zeg maar de 'X-factor' van de regio.

Een component kan negatief zijn. Dat betekent dat die specifieke component een dempende werking heeft op de ontwikkeling in de regio. Een positief getal betekent een positief effect op de ontwikkeling. De drie componenten van de Shift-Share analyse opgeteld vormen de werkgelegenheidsontwikkeling in de regio.

1.2 De X-factor

Mogelijke verklaringen voor de X-factor

In totaal telt de regio in 2022 150.580 banen. In de periode 2015-2022 is het aantal banen met 28.215 (14,5 %) toegenomen. Van deze ontwikkeling komt 45 procent voor rekening van de stuwende bedrijven en 55 procent van de verzorgende bedrijven.

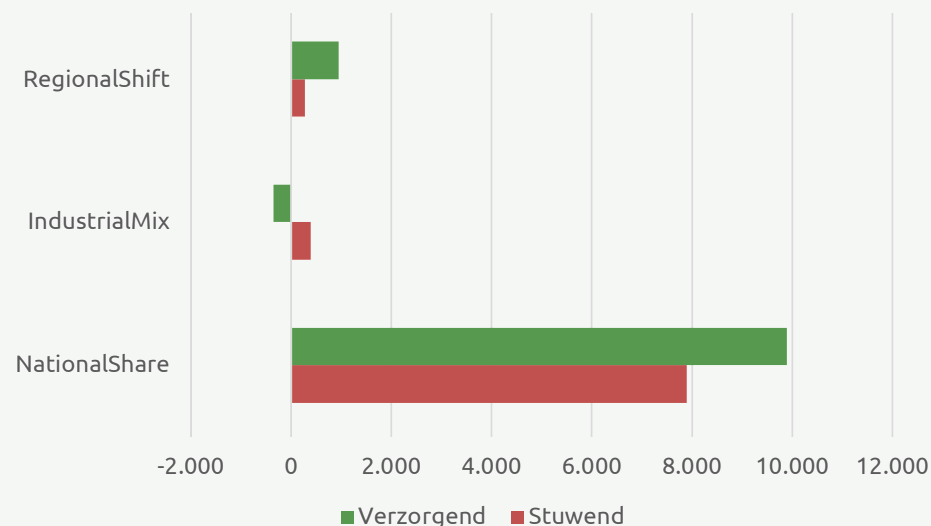
Indien de regio uitsluitend eenzelfde ontwikkeling zou kennen als in Nederland (National share) zou de toename van de werkgelegenheid ongeveer 26.000 zijn geweest. De twee andere componenten - de regional shift en Industrial mix - hebben ook een bescheiden bijdrage in de toename van de ontwikkeling van de werkgelegenheid.

De branche-samenstelling (industrial mix) in de regio zorgt voor de stuwende bedrijvigheid voor een licht negatief effect en bij de verzorgende bedrijvigheid voor een licht positief effect. De regional shift laat voor de verzorgende bedrijvigheid een positief effect (+950) zien en voor de stuwende bedrijven een licht klein effect (+300).

In de volgende paragrafen wordt verder ingezoomd op de sectoren en de branches. Welke zijn succesvol in de regio en welke juist niet.

Figuur 3

De stuwende en verzorgende sectoren naar drie componenten van ontwikkeling

Bron: PWE-Gelderland, 2023/Vestigingenregister Flevoland, 2023/LISA, 2023.
Bewerking Team Moventem, augustus 2023

1.3 De X-factor naar sector

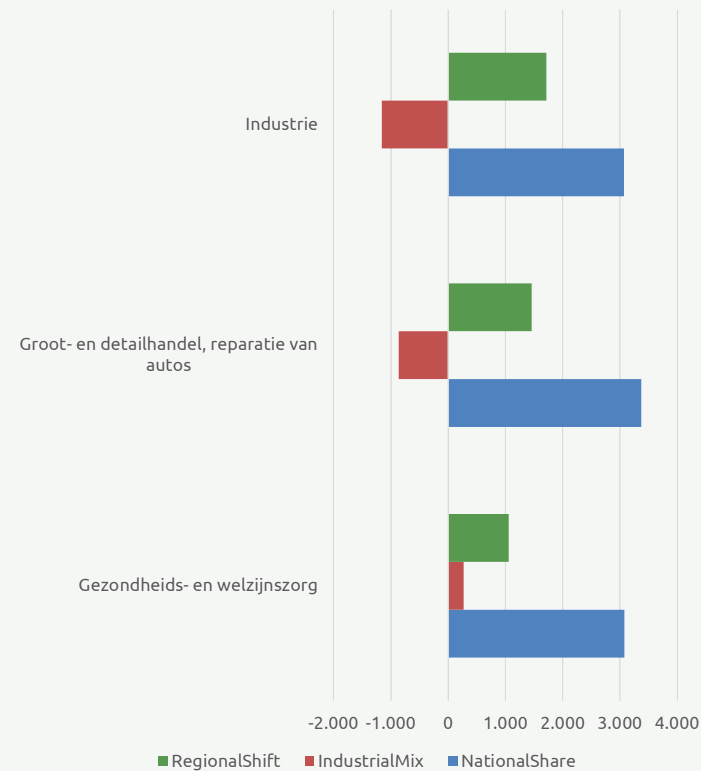
Mogelijke verklaringen voor de X-factor

De X-factor geeft zicht op de eigen kracht van succesvolle regionale sectoren.
Voor de Achterhoek zijn dit:

Industrie, Groot- en detailhandel, reparatie van auto's en Gezondheids- en welzijnszorg.
De ontwikkeling van het aantal banen in de Achterhoek kent voor de genoemde sectoren naast de nationale component ook een regionale component. De regional shift voor deze sectoren is aanwezig en zorgt voor een versterkt effect op de ontwikkeling van het aantal banen.

Figuur 4

Top 3 sectoren met hoogste 'regional shift'

Bron: PWE-Gelderland, 2023/Vestigingenregister Flevoland, 2023/LISA, 2023.
Bewerking Team Moventem, augustus 2023

De X-factor nader bekeken

De Top 3 best presterende subsectoren

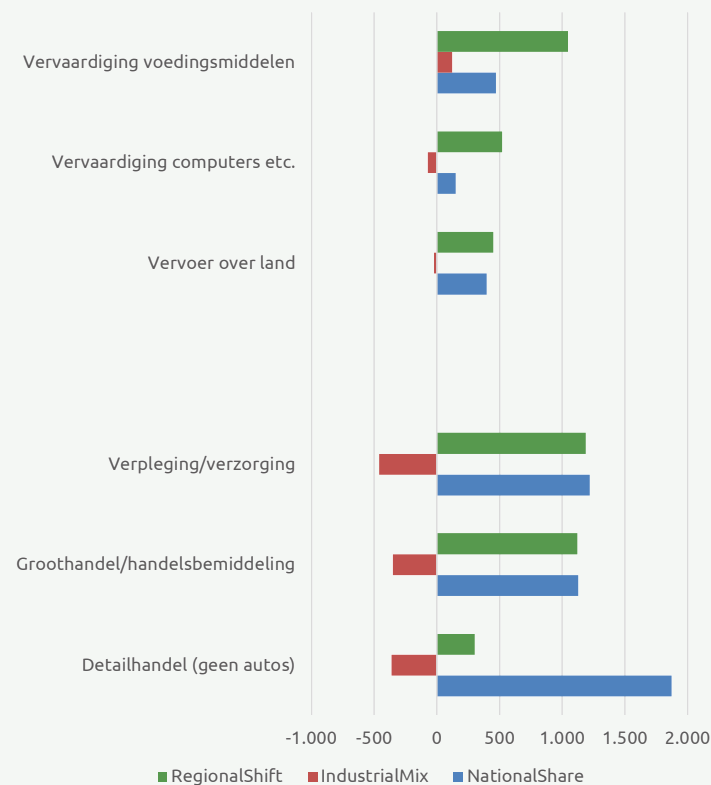
De Top 3 stuwende subsectoren (ook wel branche of SBI-afdelingen genoemd) bestaat uit: Vervaardiging van voedingsmiddelen, Vervaardiging van computers en van elektronische en optische apparatuur, en Vervoer over land. Daarbij kent met name de eerstgenoemde een hoge regionale shift.

De Top 3 verzorgende subsectoren zijn:

Verpleging, verzorging en begeleiding met overnachting, Groothandel en handelsbemiddeling (niet in auto's en motorfietsen) en Detailhandel (niet in auto's). Daarbij neemt het aantal banen in de Detailhandel niet alleen toe op basis van de regionale component maar vooral ook op grond van de nationale ontwikkeling.

Figuur 5

Top 3 subsectoren met hoogste 'regional shift' naar stuwend en verzorgend

Bron: PWE-Gelderland, 2023/Vestigingenregister Flevoland, 2023/LISA, 2023.
Bewerking Team Moventem, augustus 2023

De X-factor nader bekeken

De Tob 3 subsectoren met de minste X-factor

De subsectoren met de laagste X-factor zijn voor de werkgelegenheidsontwikkeling bijna volledig afhankelijk van de ontwikkeling op nationaal niveau. De regio is als het ware voor deze branche geen vruchtbare grond. Ze zijn als het ware de 'tobbers' van de regionale economie (vandaar 'Tob 3').

De Tob 3 stuwende subsectoren bestaan uit:

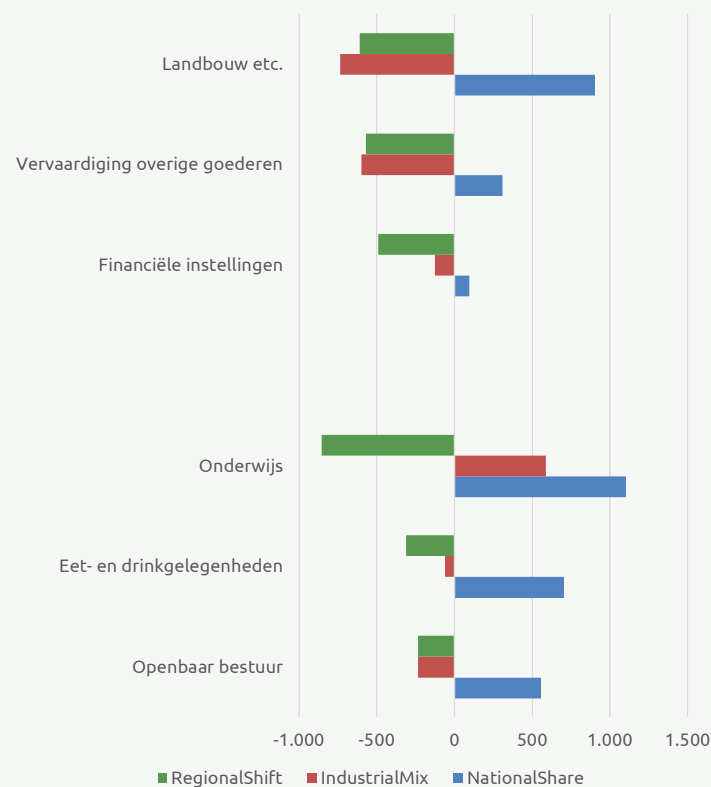
Landbouw, jacht en dienstverlening voor de landbouw en jacht, Vervaardiging van overige goederen en Financiële instellingen zijn de branches met de laagste regional shift. De nationale share is voor deze branches positief. De nationale share heeft een positieve invloed op de werkgelegenheidsontwikkeling in de regio, maar de specifieke regionale omstandigheden en de industrial mix remmen de banenontwikkeling sterk.

De Tob 3 verzorgende subsectoren zijn:

Onderwijs, Eet- en drinkgelegenheden en Openbaar bestuur, overheidsdiensten en verplichte sociale verzekeringen.

Figuur 6

Tob 3 subsectoren met laagste 'regional shift' naar stuwend en verzorgend

Bron: PWE-Gelderland, 2023/Vestigingenregister Flevoland, 2023/LISA, 2023.
Bewerking Team Moventem, augustus 2023

Werkzame personen, werkenden en werknemers

Werkzame personen

Tot de werkzame personen behoren alle personen die betaalde arbeid verrichten, ook al is het maar voor één of enkele uren per week. Werkzame personen kunnen worden onderscheiden in werknemers en zelfstandigen. Ze kunnen woonachtig zijn in Nederland, maar ook in het buitenland. De basis voor deze groep is het gebied waarin gewerkt wordt.

De regionale toedeling waarop dit cijfer berekend wordt, is de locatie van de vestiging. Voor organisaties met meerdere vestigingen is de registratie per vestiging. Het betreft zowel vol-, deeltijds- als uitzendkrachten. Arbeidskrachten worden dus geregistreerd bij de inhurende vestiging.

Werkenden

Werkenden zijn alle personen die in een gebied wonen en betaalde arbeid verrichten. Zij kunnen zowel in het gebied als daarbuiten werkzaam zijn. De basis voor deze groep is dus het gebied waar gewoond wordt.

Werknemer

Een persoon die in een arbeidsovereenkomst afspraken met een economische eenheid maakt om arbeid te verrichten waartegenover een financiële beloning staat. Omdat zij in loondienst zijn, zijn deze personen sociaal verzekeringsplichtig en zijn dan ook geregistreerd in de Polisadministratie van het UWV. Zzp-ers zijn doorgaans niet in loondienst en derhalve geen werknemer.

Meer weten over deze en andere begrippen:

<https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/methoden/begrippen>.

1.4 Werkenden naar opleiding

ROA-cijfers over de arbeidsmarkt

In dit rapport is gebruik gemaakt van arbeidsmarktcijfers van het ROA (Research Centre for Education and the Labour Market), het arbeidsmarkt instituut van de Universiteit van Maastricht. Tweejaarlijks maakt deze instantie in opdracht van onder meer de ministeries van OCW, SZW, BKZ en LNV, het UWV, SBB en het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO) een database met regionale actuele arbeidsmarktcijfers en -prognoses.

In het ROA ArbeidsmarktInformatieSysteem (AIS) staat per arbeidsmarktregio een groot aantal kengetallen naar zowel sectoren als opleidingsniveau. Meerdere provincies laten door het ROA op basis van dit systeem een arbeidsmarktschets of -prognose samenstellen. Voor de verschillende Gelderse regio's heeft de Provincie Gelderland deze voor het laatst laten maken in 2022. Deze prognoses zijn gemaakt op basis van cijfers van eind 2021.

Op basis van ROA-prognoses is een beeld gegeven van de behoefte aan nieuwe werkenden als gevolg van pensionering e.d. (vervangingsvraag). Cijfers over de instroom (hoofdzakelijk vanuit opleidingen) en vervangingsvraag geven inzicht in de overschotten en tekorten die in de komende jaren ontstaan op de regionale arbeidsmarkt.

Dit is onafhankelijk van bijvoorbeeld economische ontwikkeling. De behoefte aan meer (of minder) personeel betreft de uitbreidingsvraag. Deze drie variabelen (instroom, vervangings- en uitbreidingsvraag) tezamen geven zicht op de personeelsbehoefte in de komende jaren.

1.4 Werkenden naar opleiding

Werkenden naar opleidingsniveau naar subsector

De Arbeidsmarktregio Achterhoek telt in 2020 154.500 werkenden. Deze groep bestaat uit Achterhoekers die in de Achterhoek werken of (dagelijks) pendelen naar een andere regio. Ten opzichte van de vorige meting (2019) is dit aantal met 1.000 (afgerond) afgenomen.

De regio telt in vergelijking met de omliggende regio's in absolute zin minder werkenden.

Van de werkenden heeft 26,8 procent een hbo- of wo-opleiding afgerond. In vergelijking met de omliggende regio's ligt dit aandeel lager. In Twente bezit 33,5 procent van de werkende personen een hbo- of wo-diploma, in Midden-Gelderland (regio Arnhem) 41,2 procent en in de Stedendriehoek en Noordwest Veluwe 36,1 procent.

De Achterhoek is naar werkenden geteld een mbo-economie. 41,4 procent van de werkenden heeft een mbo-opleiding. In de regio Arnhem is 30,0 procent van de werkenden mbo'er, in Twente 36,4 procent en in de Stedendriehoek en Noordwest Veluwe 34,5 procent.

Figuur 7

Aantal werkenden naar opleidingsniveau regio, omliggende regio's

	Achterhoek		Midden-Gelderland		Stedendriehoek en Noordwest Veluwe		Twente	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
MBO2	9.500	6,1	8.500	4,3	16.500	5,1	17.500	5,6
MBO3	19.500	12,6	15.000	7,6	25.000	7,8	34.000	10,8
MBO4	35.000	22,7	35.500	18,1	69.500	21,6	62.500	19,9
Bachelor	32.500	21,0	54.000	27,5	78.000	24,3	75.000	23,9
Master, Doctor	9.000	5,8	27.000	13,7	38.000	11,8	30.000	9,6
Overig	49.000	31,7	56.500	28,8	94.500	29,4	94.500	30,1
Totaal	154.500	100,0	196.500	100,0	321.500	100,0	313.500	100,0

Bron: ROA, 2021. Bewerking Team Moventem, juli 2023

NB: overig; personen zonder startkwalificatie (waaronder scholieren met bijbaan) en onbekend. Cijfers tot 2028 verschijnen eind 2023.

De regio telt 49.000 werkenden zonder startkwalificatie. Dit is inclusief scholieren met een bijbaan en personen waarvan het opleidingsniveau niet bekend is. Op basis van eerdere ROA-analyses kan geschat worden dat circa 80 procent (39.000) van deze groep daadwerkelijk geen startkwalificatie bezit en van 20 procent (10.000) is de startkwalificatie onbekend.

1.4 Werkenden naar opleiding

Werkenden naar opleidingsniveau, nader bekeken

Figuur 8

Kenmerken werkenden regio en Nederland

		Achterhoek	Nederland
Gemiddeld aantal uren werk per week		31	31,2
Gemiddelde leeftijd		42,7	41,2
		%	%
	vrouwen	46	47
	niet-westerse migratieachtergrond	4	12
	vast dienstverband	84	83
	flexibel werk	16	18
	zelfstandig	17	17
	midden- en kleinbedrijf	48	42
	student/scholier	10	10
Naar leeftijd	jongeren (15-29)	25	26
	ouderen (55-74)	26	21
Naar arbeidstijd	deeltijd arbeid, minder dan 12 uur	11	11
	deeltijd arbeid, 12 tot 20 uur	8	7
	deeltijd arbeid, 20 tot 35 uur	31	31
	voltijd arbeid, 35 uur en meer	50	51

		Achterhoek	Nederland
Naar opleiding	opleidingsachtergrond basisonderwijs	5	5
	opleidingsachtergrond vmbo	11	8
	opleidingsachtergrond vmbo tl/gl	7	7
	opleidingsachtergrond havo/vwo	7	9
	opleidingsachtergrond mbo 2	6	5
	opleidingsachtergrond mbo 3	13	8
	opleidingsachtergrond mbo 4	23	17
	opleidingsachtergrond bachelor	21	24
	opleidingsachtergrond master	6	15

Bron: ROA, 2021. Bewerking Team Moventem, juli 2023. Cijfers tot 2028 verschijnen eind 2023.

Op basis van de kenmerken in de tabel kunnen de Achterhoekse werkenden in vergelijking met Nederland getypeerd worden als:

- Relatief weinig allochtonen, een derde van het Nederlands gemiddeld.
- Meer werknemers werkzaam in het midden- en kleinbedrijf, de Achterhoek is een echte mkb-economie.
- Minder jongeren (29-) en meer ouderen (55+) zijn aan het werk.
- Meer mbo4-opgeleiden, minder hbo- en wo-opgeleiden.

1.5 Openstaande vacatures

Vacatures

Het aantal openstaande vacatures bij bedrijven en instellingen geeft een indruk van vraag naar arbeid in de regio. In figuur 8 is de ontwikkeling van het aantal online openstaande vacatures voor deze arbeidsmarktregio en Nederland afgebeeld. Hierbij moet benadrukt worden dat het vacatures betreft die het UWV online op werk.nl voor werkzoekenden zichtbaar maakt. Dat is een deel van de totale vacaturemarkt en geeft daarmee een indicatie van hoe de vraag naar arbeid zich ontwikkeld heeft in de regio.

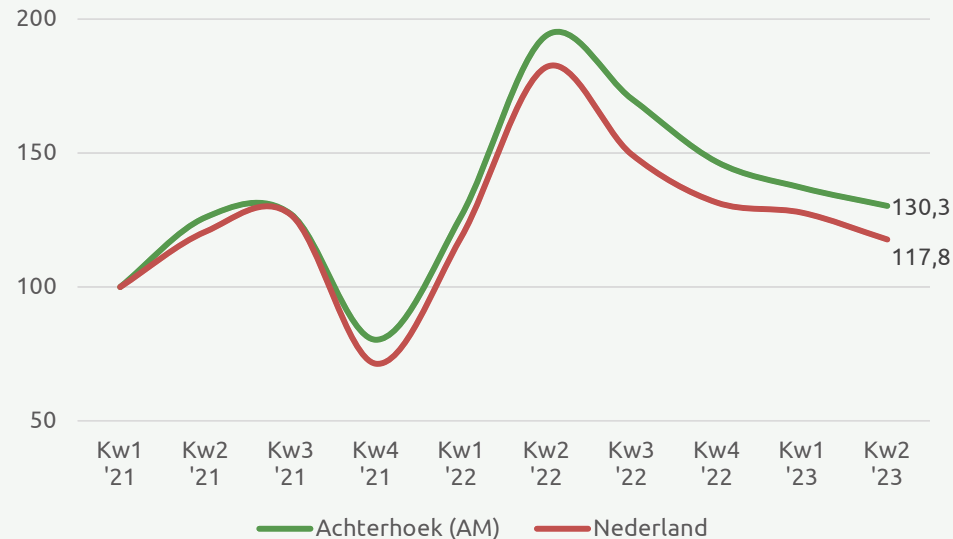
De Achterhoek telde eind juni 2023 3.740 openstaande vacatures. Dit zijn er 870 meer dan begin 2021. Een toename van 30,3 procent. Landelijk is de toename 17,8 procent.

De ontwikkeling van de openstaande vacatures in de regio volgt in grote lijnen de ontwikkeling van openstaande vacatures in Nederland. Alleen in het tweede kwartaal van 2022 ligt de ontwikkeling van dit aantal vacatures boven het Nederlands gemiddelde.

En in het derde kwartaal is de afname verhoudingsgewijs kleiner, waardoor de ontwikkeling boven het Nederlands gemiddelde ligt.

Figuur 8

Ontwikkeling openstaande vacatures regio en Nederland, Kw1 2021 - Kw2 2023

Bron: UWV, 2023
Bewerking Team Moventem, augustus 2023
Openstaande vacatures per laatste van het kwartaal.

1.5 Spanning op de arbeidsmarkt

Spanningsindicator

De arbeidsmarkt is al tijden gespannen. Dat blijkt ook uit de spanningsindicator. De regionale arbeidsmarkt is zeer krap. Dat betekent dat een kortstondige WW-uitkeringsgerechtigde kan kiezen uit tenminste vier openstaande vacatures.

Voor de regio geldt dat voor de meerderheid van de beroepsklassen de spanningsindicator 'zeer krap' is. Voor de bedrijfseconomische en administratie beroepen, creatieve en taalkundige beroepen, managers en pedagogische beroepen is de arbeidsmarkt krap. Hier is het aantal kortstondige WW-uitkeringsgerechtigden ten opzichte van het aantal openstaande vacatures iets groter.

Spanningsindicator

Hoe hoger de spanningsindicator, hoe meer keuze een kortstondige WW-uitkeringsgerechtigde heeft uit openstaande vacatures. Een kortstondige WW-uitkeringsgerechtigde heeft minder dan zes maanden een WW-uitkering. Een hoge spanningsindicator betekent voor werkgevers dat het moeilijker is om personeel te vinden. Voorbeeld: Een spanning van 3 betekent dan een werkzoekende kan kiezen uit 3 openstaande vacatures.

Een arbeidsmarktspanning tussen 0,25 en 0,67 wordt als ruim getypeerd, tussen 0,67 en 1,5 als gemiddeld en tussen 1,5 en 4,0 als krap. Minder dan 0,25 betekent zeer ruim, meer dan 4,0 zeer krap.

Figuur 9

Spanningsindicator naar beroepsklasse regio en Nederland, 2022

	1e Kwartaal	2e Kwartaal	3e Kwartaal	4e Kwartaal
Agrarische beroepen	-	zeer krap	zeer krap	-
Bedrijfseconomische en administratieve beroepen	krap	zeer krap	krap	krap
Commerciële beroepen	zeer krap	zeer krap	zeer krap	zeer krap
Creatieve en taalkundige beroepen	krap	zeer krap	krap	krap
Dienstverlenende beroepen	zeer krap	zeer krap	zeer krap	zeer krap
ICT beroepen	zeer krap	zeer krap	zeer krap	zeer krap
Managers	krap	krap	krap	krap
Openbaar bestuur, veiligheid en juridische beroepen	krap	zeer krap	zeer krap	zeer krap
Pedagogische beroepen	krap	zeer krap	krap	krap
Technische beroepen	zeer krap	zeer krap	zeer krap	zeer krap
Transport en logistiek beroepen	zeer krap	zeer krap	zeer krap	zeer krap
Zorg en welzijn beroepen	zeer krap	zeer krap	zeer krap	zeer krap
Totaal	zeer krap	zeer krap	zeer krap	zeer krap

Bron: UWV, 2023

Bewerking Team Moventem, augustus 2023

2. Ontwikkelingen

Aanbodzijde

2015
2022

2. Ontwikkeling 2015 - 2022: Aanbodzijde

Samenvattend

Eind 2022 telde de regio 302.300 inwoners. Eind 2021 werd de 300.000 grens overschreden. In 2021 nam de bevolking toe van 299.300 tot 300.100 op 1 januari 2022. Het betreft een toename van 800 inwoners (+0,3 procent). Vanaf 2015 is de bevolking met 4.600 personen toegenomen. Een toename van 1,5 procent. In 2022 nam de bevolking met 2.200 toe. De bevolkingsgroei in de afgelopen periode is uitsluitend het gevolg van een migratieoverschot. Er vestigden zich meer mensen in de regio dan dat er vertrokken.

In 2022 (het schooljaar 2022/2023) waren 21.500 leerlingen ingeschreven in het basisonderwijs (inclusief speciaal basisonderwijs) en 13.400 leerlingen in het voortgezet onderwijs. Beide aantallen laten een daling in de afgelopen jaren zien. In vergelijking met Nederland als geheel is de afname voor zowel de basis- als de middelbare schoolleerlingen groter in de Achterhoek. In 2022 stonden 10.100 mbo-studenten ingeschreven. Het aantal mbo-studenten in de Achterhoek is in de periode 2018–2022 gedaald met 300. Een daling van 2,9 procent. In Nederland als geheel was de daling 2,6 procent.

De regio heeft een negatief pendelsaldo (-4,6%). Er werken meer inwoners buiten de regio dan er vanuit elders in de Achterhoek komen werken.

Het werkloosheidspercentage ligt structureel onder het Nederlandse percentage. In 2022 bedroeg de werkloosheid 3,0 procent. In 2015 was dit 7,0 procent. Het aantal huishoudens met een bijstandsuitkering in de regio bedroeg in december 2022 circa 4.300. Dit aantal is sinds 2015 met 11,3 procent afgenomen. De Achterhoek telt in december 2022 12.000 personen met een arbeidsongeschiktheidsuitkering (WAO, WIA/WGA en Wajong).

Dit zijn er 200 minder dan in december 2015 (-1,6 procent). In Nederland daalde over dezelfde periode het aantal personen met een arbeidsongeschiktheidsuitkering met 6,9 procent.

2.1 Bevolking

Bevolkingsontwikkeling

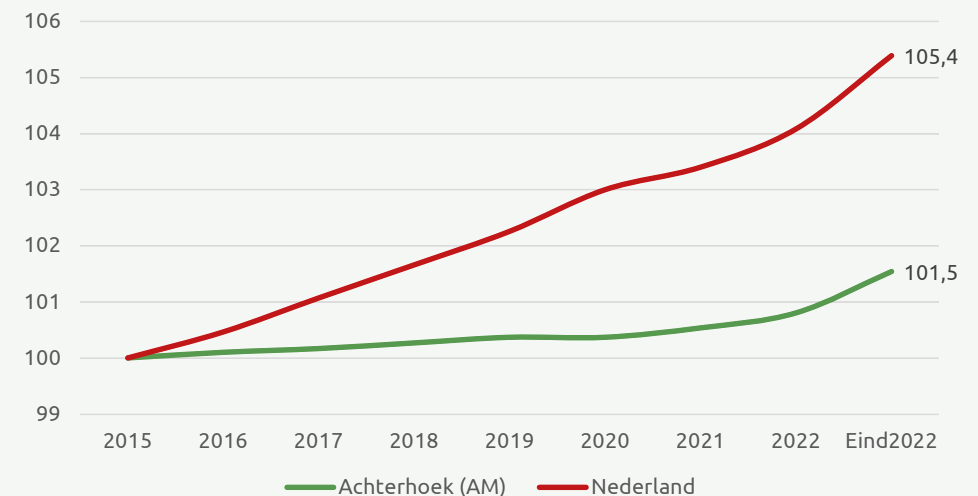
Bevolkingsontwikkeling is een uiting van de aantrekkingskracht van een locatie als woon- en werkgebied. De bevolking is van belang voor de regionale consumptie en voor de leefbaarheid van een regio. Ook vormt de bevolking de basis voor het arbeidsaanbod.

Eind 2022 telde de regio 302.300 inwoners. Eind 2021 werd de 300.000 grens overschreden. In 2021 nam de bevolking toe van 299.300 tot 300.100 op 1 januari 2022. Het betreft een toename van 800 inwoners (+0,3 procent) in vergelijking met een jaar eerder. Vanaf 2015 is de bevolking met 4.600 personen toegenomen. Een toename van 1,5 procent. In 2022 nam de bevolking met 2.200 toe.

Ondanks de positieve bevolkingsontwikkeling blijft deze achter bij de bevolkingsontwikkeling van Nederland als geheel. Deze is in dezelfde periode met 4,1 procent toegenomen.

Figuur 10

Bevolkingsontwikkeling regio en Nederland

Bron: CBS, 2023

Bewerking Team Moventem, juli 2023. NB: afgerond op honderdtallen.

2.1 Bevolking

Natuurlijke aanwas

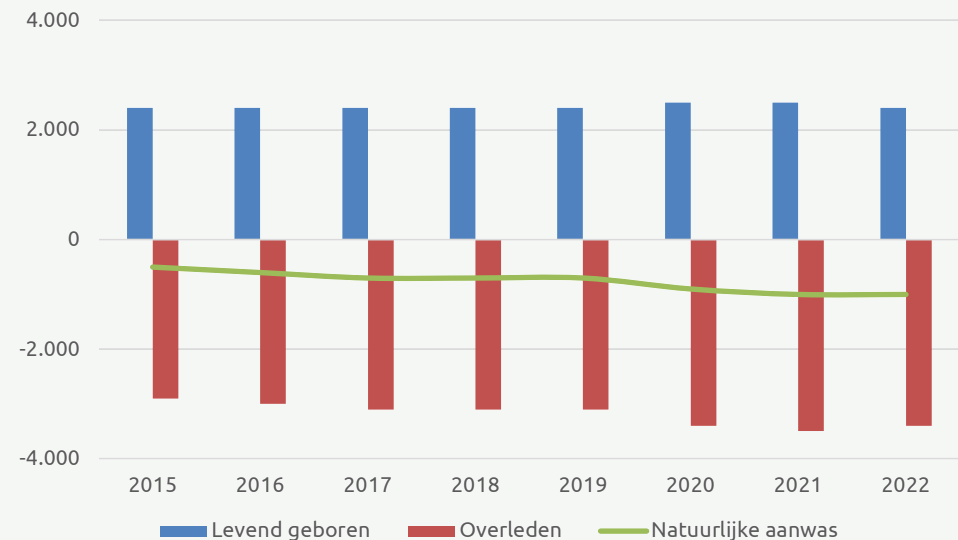
Bevolkingsontwikkeling bestaat uit twee componenten. Naast de natuurlijke aanwas (het saldo van geboorte en sterfte) is migratie de component die de afgelopen jaren steeds meer verantwoordelijk is voor de bevolkingsontwikkeling. De migratie, zowel binnenlandse als buitenlandse wordt in de volgende paragraaf behandeld.

In 2020 werden 2.400 baby's geboren en stierven 3.400 personen. De regio kent derhalve een sterfteoverschot, er sterven meer mensen dan er worden geboren. Het aantal geboorten is sinds 2015 vrijwel stabiel. Het aantal overleden personen neemt toe. Van 2.900 in 2015 naar 3.400 in 2022.

In 2022 bedroeg dit overschot 1.000 personen. Dit overschot neemt gestaag toe. In 2015 bedroeg het sterfteoverschot 500 personen, in 2021 en 2022 1.000 personen.

Figuur 11

Aantal geboren en overleden personen

Bron: CBS, 2023

Bewerking Team Moventem, juli 2023. NB: afgerond op honderdtallen.

2.1 Bevolking

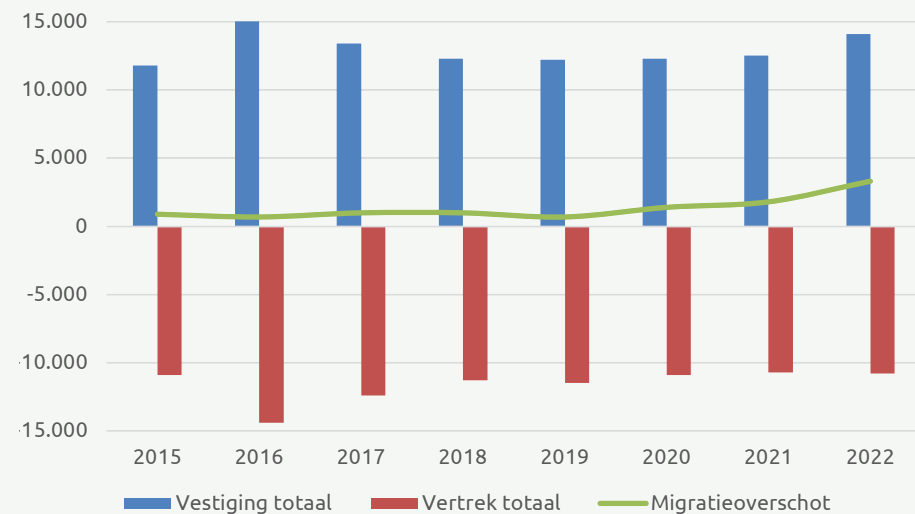
Migratie

De bevolkingsgroei in de afgelopen periode is uitsluitend het gevolg van een migratieoverschot. Er vestigden zich meer mensen in de regio dan dat er vertrokken.

In 2022 bedroeg dit overschot 3.300. In totaal vestigden zich 14.100 personen in de regio en tegelijk vertrokken er 10.800 personen. In 2015 waren dit er aanzienlijk minder. Toen vestigden zich 11.800 personen in de regio en vertrokken er 10.900; een saldo van 900.

Figuur 12

Aantal gevestigde en vertrokken personen

Bron: CBS, 2023

Bewerking Team Moventem, juli 2023

NB: afgerond op honderdtallen. Het betreft zowel binnenlandse als buitenlandse migratie.

2.2 Ontwikkeling leerlingen- en studentenaantallen

Leerlingenaantal basis- en voortgezet onderwijs

Leerlingen vormen de werkenden van de toekomst. Goed opgeleide werkenden zijn belangrijk voor de regionale economie.

In 2022 (het studiejaar 2022/2023) waren 21.500 leerlingen ingeschreven in het basisonderwijs (inclusief speciaal basisonderwijs) en 13.400 leerlingen in het voortgezet onderwijs. De cijfers hebben betrekking op de locatie waar de school is gevestigd.

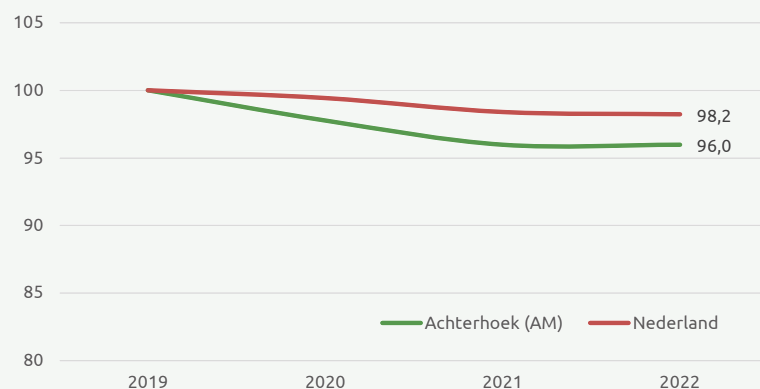
Het aantal basisschoolleerlingen in de Achterhoek liet vanaf 2019 een daling zien (4 procent). Toen stonden 22.400 leerlingen geregistreerd. In het voortgezet onderwijs

is de daling sterker geweest. Sinds 2019 is het aantal leerlingen met meer dan 10 procent gedaald. In 2019 stonden 15.000 leerlingen ingeschreven in het voortgezet onderwijs.

In vergelijking met Nederland als geheel is de afname van zowel het aantal basis- als middelbare schoolleerlingen groter in de Achterhoek. Terwijl ook het aantal leerlingen in Nederland als geheel een beperkt herstel laat zien. Voor het basisonderwijs is dit verschil kleiner dan voor het voortgezet onderwijs, een daling van respectievelijk 2,2 procentpunt en 10,3 procentpunt.

Figuur 13

Ontwikkeling aantal leerlingen basis- en speciaal basisonderwijs

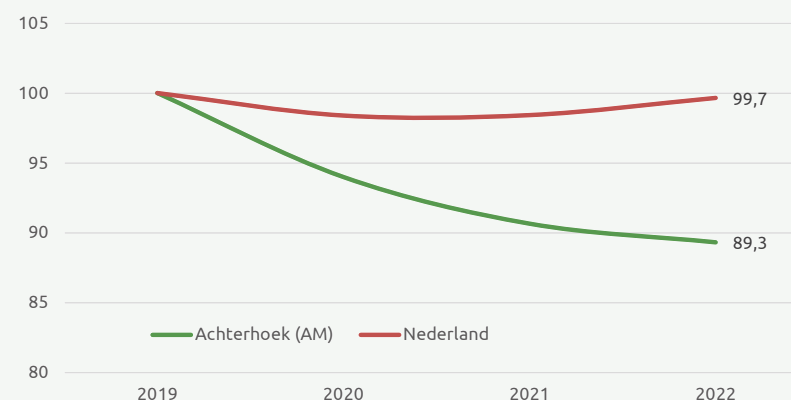
Bron: DUO, 2023

Bewerking Team Moventem, juli 2023.

NB: afgerond op honderdtallen. Gebied op basis van vestigingslocatie school/instelling.

Figuur 14

Ontwikkeling aantal leerlingen voortgezet onderwijs

Bron: DUO, 2023

Bewerking Team Moventem, juli 2023

NB: afgerond op honderdtallen. Gebied op basis van vestigingslocatie school/instelling.

2.2 Ontwikkeling leerlingen- en studentenaantallen

Studentenaantal mbo

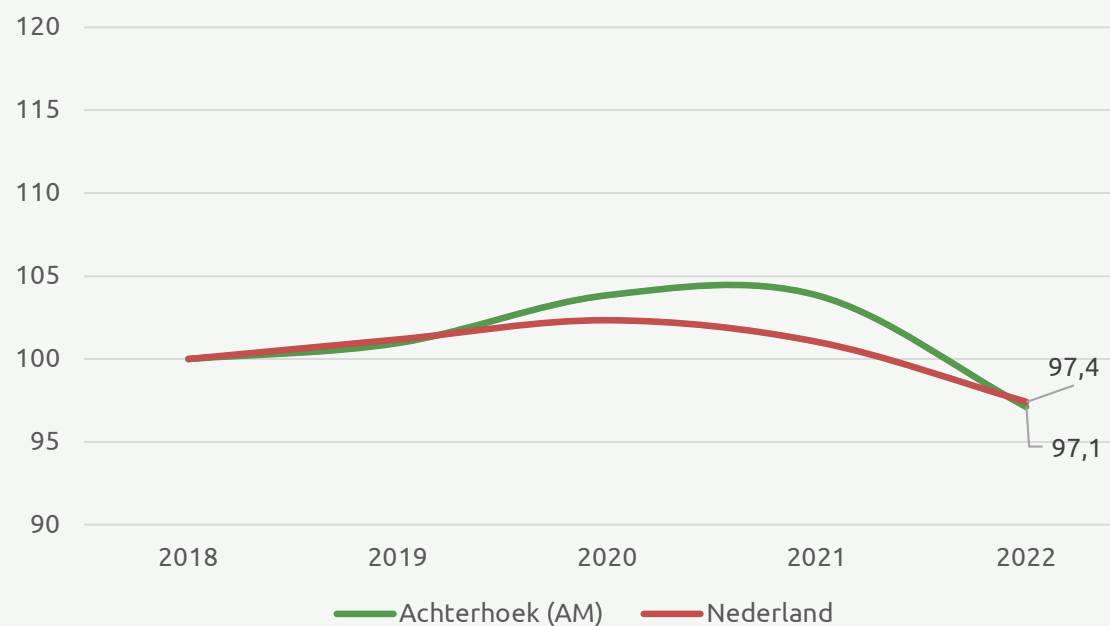
Mbo-studenten zijn belangrijk voor de regio, niet alleen vanwege de grote vraag naar praktisch geschoolden. Ze zijn behoorlijk honkvast en verlaten de regio na afstuderen slechts beperkt.

In 2022 (het studiejaar 2022/2023) stonden 10.100 mbo-studenten ingeschreven. De cijfers hebben betrekking op het gebied waar de student woont. Dit in tegenstelling tot de leerlingen in het basis en voortgezet onderwijs. Mbo-studenten zijn minder 'gebiedsvast' als het gaat om opleidingscentrumkeuze, vandaar dat is gekozen voor het woongebied van de student als basis voor de tellingen.

Het aantal mbo-studenten in de Achterhoek is in de periode 2018–2022 gedaald met 300. Een daling van 2,9 procent. In Nederland als geheel was de daling 2,6 procent.

Figuur 15

Ontwikkeling aantal studenten mbo naar regio

Bron: DUO, 2023

Bewerking Team Moventem, juli 2023

NB: afgerond op honderdtallen. Gebied op basis van woongebied student.

2.2 Ontwikkeling leerlingen- en studentenaantallen

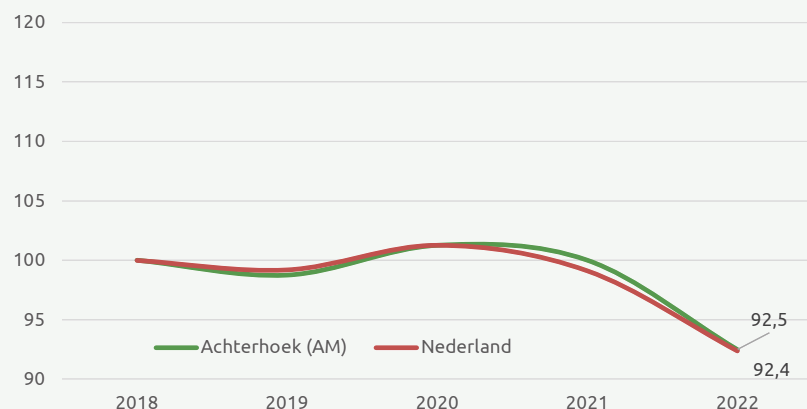
Studentenaantal mbo

Het mbo kent twee opleidingstypen. De bol (BeroepsOpleidende Leerweg) is de voltijdsopleiding en telt de meeste studenten. De bbl (BeroepsBegeleidende Leerweg) is praktijkgericht waarbij studenten meestal vier dagen werken en één dag op het mbo-lessen volgen.

Bol-studenten vormen de grootste groep; 73 procent van alle mbo-studenten in de Achterhoek is een bol-student. In totaal woont 7.400 van dit type student in de regio. In de Achterhoek volgen 2.800 studenten de bbl, 27 procent van de mbo-studentenpopulatie.

Figuur 16

Ontwikkeling aantal studenten mbo-bol naar regio

Bron: DUO, 2023

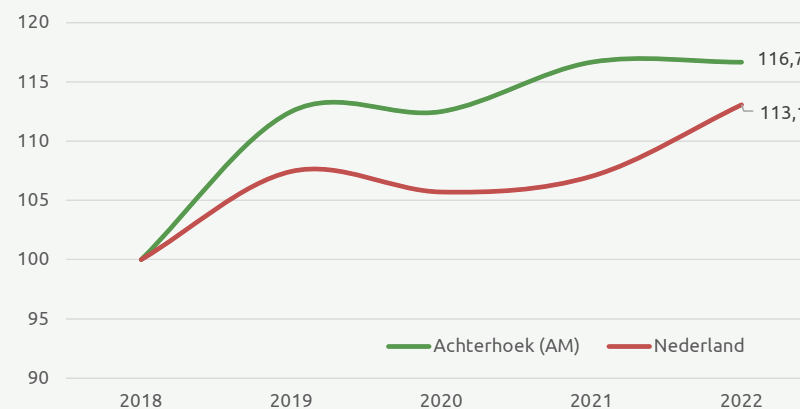
Bewerking Team Moventem, juli 2023

NB: afgerond op honderdtallen. Gebied op basis van woongebied student.

Het aantal bol-studenten is sinds 2018 met 600 gedaald. Een daling van 7,5 procent. Het aantal bbl-studenten laat relatief een sterke stijging zien (+16,7 procent). Een toename van 400 ten opzichte van 2018. Omdat het aandeel bol-studenten ongeveer driemaal zo hoog is als het aandeel bbl-studenten is er toch sprake van een daling van het totaal aantal mbo-studenten. Ten opzichte van Nederland is sprake van een vergelijkbare procentuele daling wat betreft bol-studenten. Het aantal bbl-studenten is daarentegen sterker gestegen. In Nederland was de stijging drieënhalf procentpunt lager dan in de regio.

Figuur 17

Ontwikkeling aantal studenten mbo-bbl naar regio

Bron: DUO, 2023

Bewerking Team Moventem, juli 2023

NB: afgerond op honderdtallen. Gebied op basis van woongebied student.

2.3 Woon-werkverkeer

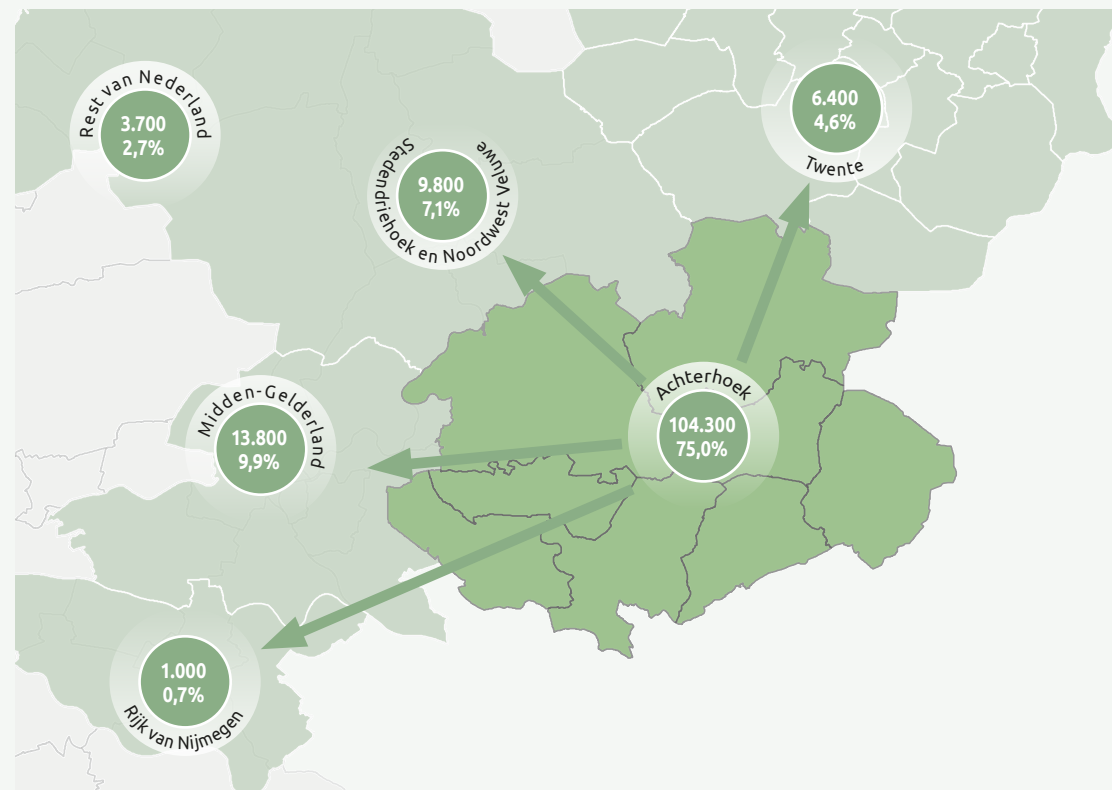
Waar werken inwoners

Van de werknemers die wonen in de regio Achterhoek werken 104.300 personen ook in de eigen regio. Dat is 75,0 procent van de Achterhoekse werknemers, in totaal 128.100. Dit zijn mensen die in loondienst werken (zie ook kader) en het betreft dus niet zelfstandigen, vrije beroepen etc. Vandaar dat deze groep kleiner is dan de alle werkenden.

In de regio Midden-Gelderland (regio Arnhem) werkt 9,9 procent van de werknemers van de Achterhoek, in Twente 4,6 procent, in de regio Stedendriehoek en Noordwest Veluwe 7,1 procent en in het Rijk van Nijmegen werkt 0,7 procent. In overig Nederland werkt 2,7 procent.

Figuur 18

Werkregio van inwoners

Bron: CBS, 2023
Bewerking Team Moventem, juli 2023
Cijfers: maand december.

Woon-werkverkeer berekend

Het CBS berekent elk jaar het woon-werkverkeer – ook wel pendel genoemd – van werknemers. Zowel de woon- als werkgemeente wordt bepaald en de gemiddelde afstand tot de standplaats wordt berekend. Het uitsluitend berekenen van de pendelcijfers voor werknemers is een bewuste keuze. In Nederland is het niet noodzakelijk om vast te leggen waar een persoon werkt.

Er bestaat dan ook geen registratie van werkenden per adres. Een registratie die voor het bepalen van het werkadres gebruikt kan worden is de Polisadministratie van het UWV. Deze bevat voor alle werknemers in Nederland de werkgever. Werkgevers moeten immers sociale verzekeringspremies afdragen voor alle werknemers. Vandaar dat deze administratie de Polisadministratie wordt genoemd, naar de sociale verzekeringspolissen.

De werkgever is dus bekend, maar voor organisaties met meerdere vestigingen is niet bekend waar de werknemers werken. Dit wordt zoals eerder gezegd niet centraal geregistreerd in Nederland. Daarom maakt het CBS gebruik van een methode om werknemers toe te delen aan de verschillende vestigingen.

Zo ontstaat een berekende woon-werktabel. Uitgangspunt daarbij is de standplaats, het adres van de vestiging of het filiaal. Voor een winkelbediende of leerkracht zal dit veelal hetzelfde adres zijn. Maar bijvoorbeeld servicemonteurs, bouwvakkers of consultants werken doorgaans op verschillende plaatsen. Ook wordt thuiswerken niet in de pendelcijfers verdisconteerd.

De pendelcijfers zeggen daarom niets zoveel over de dagelijkse mobiliteit die met het woon-werkverkeer gepaard gaan maar meer over het patroon waar werknemers werken en waar ze wonen.

2.3 Woon-werkverkeer

Waar wonen de werknemers

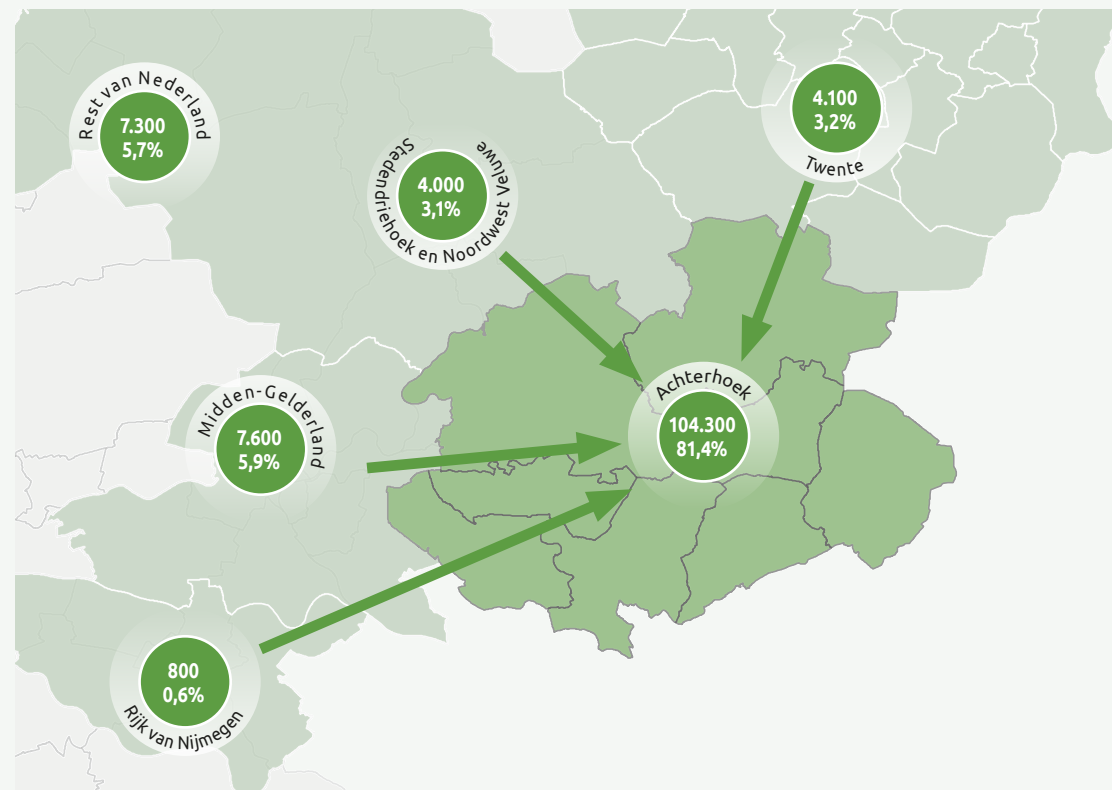
Van de werknemers die werken in de regio Achterhoek woont 105.800 personen ook in de eigen werkregio. Dit is 68,9 procent van de werknemers. In totaal werken er 153.500 werknemers in de regio.

In de vorige paragraaf is beschreven dat 160.100 werknemers in de regio wonen. De regio heeft daarmee een negatief pendelsaldo (-4,6%). Er werken meer inwoners buiten de regio dan ervan uit elders in de regio komen werken.

Uit Midden-Gelderland komt 18,1 procent van de werkende in de regio. Uit de overige buurregio's komt slechts een beperkt deel van de inwoners. 9,3 procent komt niet uit de directe omgeving. Dit zijn personen uit vele regio's.

Figuur 19

Woonregio werknemers

Bron: CBS, 2023
Bewerking Team Moventem, juli 2023
Cijfers: maand december.

2.4 Onbenut arbeidspotentieel

In de Achterhoek kunnen in totaal 17.000 personen tot het onbenut arbeidspotentieel worden gerekend.

De grootste groep wordt niet gevormd door werklozen, maar door deeltijders (minder dan 35 uur per week) die meer uren willen werken. Zo'n 8.000 personen uit deze groep hebben aangegeven meer uren te willen werken en zijn daarvoor ook direct beschikbaar. Dat is bijna de helft (47 procent) van het potentieel.

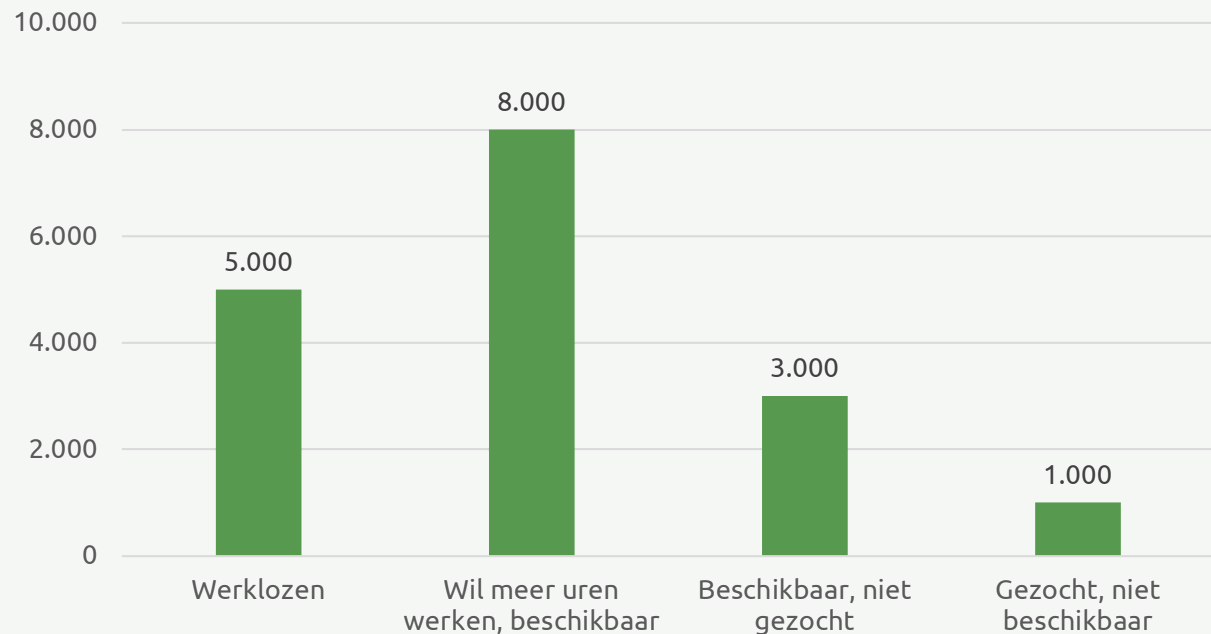
Het aantal werklozen is de afgelopen jaren sterk gedaald (zie ook de infographic). In totaal telt de regio nu 5.000 werklozen. Deze groep neemt in aantallen gerekend de tweede plaats in in het onbenut arbeidspotentieel. Het vormt 30 procent van het potentieel.

De 4.000 semi-werklozen vormen de kleinste groep. Hiervan is het grootste deel, 3.000 personen, beschikbaar voor werk maar heeft niet gezocht.

Voor de overige 1.000 personen geldt het omgekeerde: zij zijn niet beschikbaar, maar hebben wel gezocht.

Figuur 20

Onbenut arbeidspotentieel naar type

Bron: CBS, 2023
Bewerking Team Moventem, juli 2023
NB: afgerond op duizendtallen.

2.4 Onbenut arbeidspotentieel

Het onbenut arbeidspotentieel bestaat uit:

1. Personen zonder betaald werk:

- Werklozen: personen die recent naar werk hebben gezocht én daarvoor op korte termijn beschikbaar zijn. Het hebben van een uitkering is daarbij geen criterium. Werkloosheid volgens deze internationale en CBS-definitie is een houding en staat feitelijk los van een uitkering.
- Semi-werklozen (potentieel additionele beroepsbevolking): personen die recent naar werk hebben gezocht, maar daarvoor niet op korte termijn beschikbaar zijn, of andersom: personen die op korte termijn beschikbaar zijn voor werk maar er niet recent naar werk hebben gezocht. Ook semi-werkloosheid wordt als een houding beschouwd.

2. Personen met betaald werk:

- Onderbenutte deeltijdwerkers: personen die in deeltijd werken en meer willen gaan werken en daarvoor op korte termijn beschikbaar zijn.

Het onbenut arbeidspotentieel is grotendeels niet in beeld bij instanties, maar niettemin een interessante doelgroep voor een arbeidsmarkt die wordt gekenmerkt door oplopende tekorten.

2.5 Inclusiviteit

WAO

De WAO (Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering) is een wet die bedoeld is voor werknemers die langdurig ziek of gehandicapt zijn.

WIA

Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen. De WIA bestaat uit twee regelingen: de Inkomensvoorziening Volledig en duurzaam Arbeidsongeschikten (IVA) en de Regeling werkherhvatting Gedeeltelijk Arbeidsongeschikten (WGA). Binnen de WGA is er onderscheid naar personen die volledig arbeidsongeschikt zijn bevonden (met 80-100 procent loonverlies) maar bij wie nog een kans op herstel aanwezig is (WGA volledig) en personen die gedeeltelijk arbeidsgeschikt zijn (met 35-80 procent loonverlies, WGA gedeeltelijk).

Wajong

De Wet Arbeidsongeschiktheidsvoorziening Jonggehandicapten (Wajong) is bedoeld voor mensen die op jonge leeftijd door ziekte of een handicap arbeidsongeschikt zijn of worden en daardoor niet kunnen werken of niet voldoende kunnen verdienen. Met de invoering van de Participatiewet stromen vanaf 2015 alleen nog jonggehandicapten die duurzaam geen arbeidsvermogen hebben de Wajong in.

Doelgroepregister

Het doelgroepregister is een register waarin mensen staan die vallen onder de doelgroep van de banenafpraak.

Baan in banenafpraak

Een baan staat gelijk aan 110,92 verloonde uren op maandbasis. Uit onderzoek bleek dit het gemiddelde aantal uren dat personen werken in de doelgroep banenafpraak.

Hierdoor is het mogelijk dat één persoon binnen de banenafpraak meer dan één baan heeft, omdat deze meer dan de normuren werkt of juist minder. In de tekst is naast het aantal banen ook het aantal werkzame personen genoemd.

Personen

Alle personen die tot de banenafpraak behoren.

Werkzame personen

Een persoon die loon ontvangt uit één of meerdere inkomstenverhoudingen met daarin verloonde uren. Deze personen ontvangen dus loon uit arbeid

2.5 Inclusiviteit

Bijstandsgerechtigden

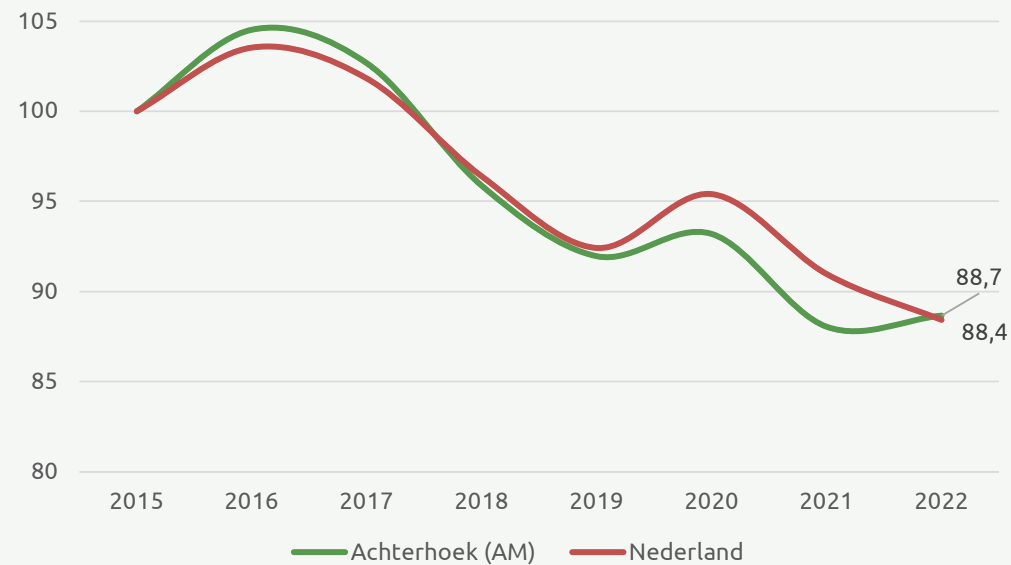
Het aantal huishoudens met een bijstandsuitkering in de regio bedroeg in december 2022 circa 4.300. In december 2015 bedroeg dit aantal 4.850; een afname van 11,3 procent. Voor Nederland is het aantal bijstandsgerechtigden sinds 2015 ook gedaald met 11,6 procent.

De ontwikkelingen van het aantal bijstandsgerechtigden in de regio en Nederland volgens tot de COVID-19-crisis een vergelijkbare dalende lijn. Maar tijdens de crisis komt daar verandering in. In Nederland als geheel stijgt het aantal bijstandsgerechtigden sterker dan in de Achterhoek.

Na de tijdelijke stijging wordt in zowel in Nederland als in de Achterhoek de dalende lijn van voor COVID-19 voortgezet.

Figuur 21

Ontwikkeling aantal bijstandsgerechtigden tot pgl

Bron: CBS, 2023

Bewerking Team Moventem, juli 2023

NB: pgl: pensioengerechtigde leeftijd. Peildatum december van het jaar.

2.5 Inclusiviteit

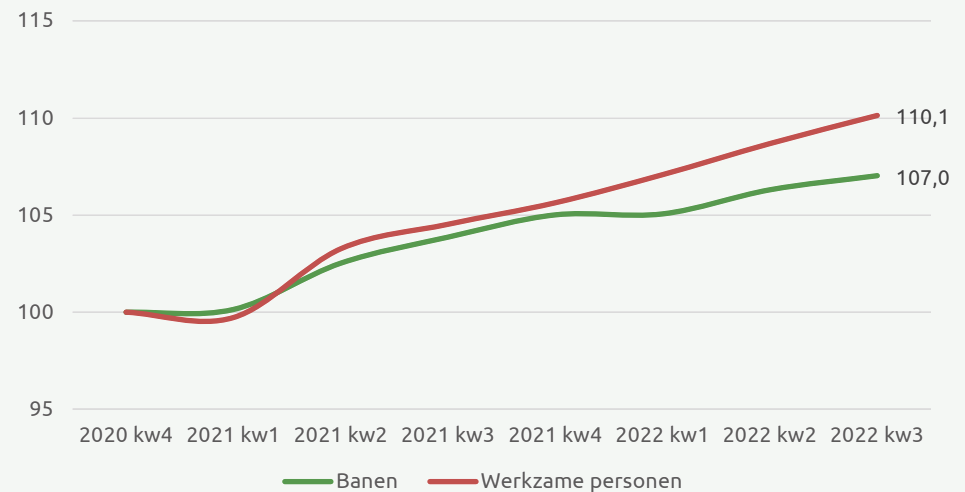
Inclusiviteit: banenafspraken

Voor het meten van de resultaten van de banenafspraken.

- De Achterhoek telt begin 2021 5.418 personen in het doelgroepregister. Er zijn 3.882 banen voor personen uit het register.
- Dit is een stijging van 6,6 procent ten opzichte van begin 2019. In Nederland nam het aantal personen dat tot een banenafspraken behoort met 8 procent toe.
- Het aantal banen in de Achterhoek is sinds begin 2019 gestegen met 7,2 procent. In Nederland ging het om een stijging van 6,7 procent.

Figuur 22

Ontwikkeling aantal personen en banen in banenafspraken

2.5 Inclusiviteit

Inclusiviteit: arbeidsongeschiktheidsuitkeringen

De Achterhoek telt in december 2022 12.000 personen met een arbeidsongeschiktheidsuitkering (WAO, WIA/WGA en Wajong). Dit zijn er 200 minder dan in december 2015 (-1,6 procent). In Nederland daalde over dezelfde periode het aantal personen met een arbeidsongeschiktheidsuitkering met 6,9 procent.

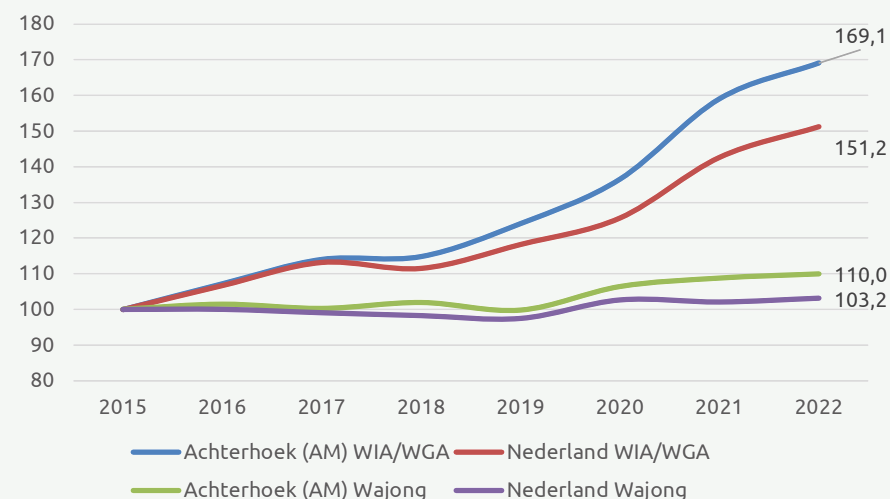
Het aantal WAO-uitkeringen laat een sterke afname zien. Sinds 2015 is het aantal WAO'ers met 42,5 procent gedaald. Een daling van 2.350. Dit is enerzijds het gevolg van het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd en anderzijds het gevolg van het feit dat een deel van de WAO-voorziening is vervangen door een WIA-uitkering. Deze zijn dan ook sterk toegenomen sinds 2015. In onderstaande figuur is de ontwikkeling van de WAO niet weergegeven. De ontwikkeling van de regio en Nederland als geheel verloopt vrijwel gelijk. De regio laat zowel genoemd een daling van 42,5 procent zien, Nederland als geheel een daling van 43,5 procent

Het aantal personen met een WIA-uitkering nam in de periode 2015–2022 toe met 69 procent (+ 1.700 personen). Landelijk groeide het aantal WIA-uitkeringen met 51 procent. Tot slot de Wajong. In de Achterhoek is sinds 2015 het aantal personen met een Wajong-uitkering met 10 procent toegenomen (+ 400 personen).

Landelijk gezien groeide het aantal Wajong-uitkeringen met 3,2 procent.

Figuur 23

Ontwikkeling aantal personen naar soort arbeidsongeschiktheidsuitkering

Bron: CBS, 2023
Bewerking Team Moventem, juli 2022.
NB: Peildatum december van het jaar.

3. Toekomstige ontwikkelingen

2023
2026
2040

3 Ontwikkelingen tot 2026

Samenvattend

Op basis van ROA-arbeidsmarktramingen laat de opleidingssector mbo3 een overschot zien van 530 werkenden per jaar tot 2026. De uitstroom van studenten uit deze opleidingen overtreft de arbeidsmarktbehoefte. Dit geldt ook voor mbo2 (overschot van 70) en mbo4 (170). Voor de bachelor- en master-opgeleiden geldt het omgekeerde. Een grote vervangingsvraag en een beperkte instroom leidt tot toenemende tekorten. Voor het hbo en wo nemen de tekorten toe met respectievelijk 490 en 630 per jaar. De uitdaging voor de arbeidsmarktregio Achterhoek is de komende jaren de uitstroom als gevolg van pensionering adequaat op te vangen.

De meest recente bevolkingsprognose laat zien dat de regionale COROP-bevolking daalt met 4,7 procent in de komende 25 jaar. Tot 2040 is deze afname 2,7 procent.

De COROP-regio zal dan ongeveer 382.000 inwoners tellen, 19.000 minder dan in 2023.

De Nederlandse bevolking zal tot 2050 naar verwachting met 10,7 procent toenemen.

Volgens DUO-prognoses zal het aantal basisschoolleerlingen tot 2030 licht afnemen. Vanaf 2030 zal het aantal leerlingen weer toenemen. In 2040 verwacht DUO voor de Achterhoek 24.300 basisschoolleerlingen, 13 procent meer dan in 2022. Naar verwachting zal het aantal voortgezet onderwijsleerlingen in 2040 11.800 bedragen. Dat is 1.600 minder dan in 2022.

Tot 2035 zal het aantal mbo-studenten met een kwart dalen. De daling in de regio is daarmee groter dan in Nederland als geheel. In Nederland is een daling van het mbo-studentenaantal geprognostiseerd op een kleine 9 procent.

3.1 Saldo vraag en aanbod

Jaarlijkse saldo vraag en aanbod naar opleidingssector

De ROA-arbeidsmarktraming laat zien dat tot 2026 de regio te maken heeft met een tekort aan 350 werkenden per jaar. Dit is met name een gevolg van een hoge vervangingsvraag en een beperkte uitbreidingvraag in de regio. Het aantal instromers kan het aantal personen dat de arbeidsmarkt verlaat en de uitbreidingvraag van werkgevers niet compenseren.

Op basis van deze arbeidsmarktraming laat de opleidingssector mbo3 een overschot zien van 530 werkenden per jaar tot 2026. De uitstroom van studenten uit deze opleidingen overtreft de arbeidsmarktbehoefte. Dit geldt ook voor mbo2 (overschot van 70) en mbo4 (170).

Voor de bachelor- en master-opgeleiden geldt het omgekeerde. Een grote vervangingsvraag en een beperkte instroom leidt tot toenemende tekorten. Voor het hbo en wo nemen de tekorten toe met respectievelijk 490 en 630 per jaar. De uitdaging voor de Regio Achterhoek is de komende jaren de uitstroom als gevolg van pensionering adequaat op te vangen.

Figuur 24

Aantal werkenden naar opleidingsniveau 2020 en verwachte jaarlijks instroom afgestudeerden, vervangingsvraag

	Werkenden	Instroom	Vervanging	Uitbreiding	Tekort Overschot	Tekort/Overschot % werkenden
MBO2	9.500	310	250	-10	70	0,7
MBO3	19.500	840	310	0	530	2,7
MBO4	35.000	1.120	910	40	170	0,5
Bachelor	32.500	810	1140	160	-490	-1,5
Master, Doctor	9.000	150	680	100	-630	-7,0

Bron: ROA, november 2021

Bewerking Team Moventem, juli 2023

NB: exclusief overig, voor deze groep is onvoldoende informatie voorhanden. Cijfers tot 2028 verschijnen eind 2023.

In de tabel zijn de personen zonder startkwalificatie niet weergegeven. Voor deze groep is onvoldoende informatie beschikbaar. De vraag naar personeel zonder startkwalificatie is er zeker. Deze vraag wordt veroorzaakt door de uitstroom van werkenden die met pensioen gaan en de beperkte instroom. Ouderen zijn doorgaans lager opgeleid dan jongeren en slechts een beperkt aantal jongeren verlaat zonder startkwalificatie het onderwijs.

3.1 Saldo vraag en aanbod

Regio vergeleken: jaarlijkse saldo vraag en aanbod naar opleidingssector

Door de kijken naar de arbeidsmarktoverschotten en -tekorten in de regio en enkele buurregio's ontstaan een beeld van de concurrentiepositie van de regio.

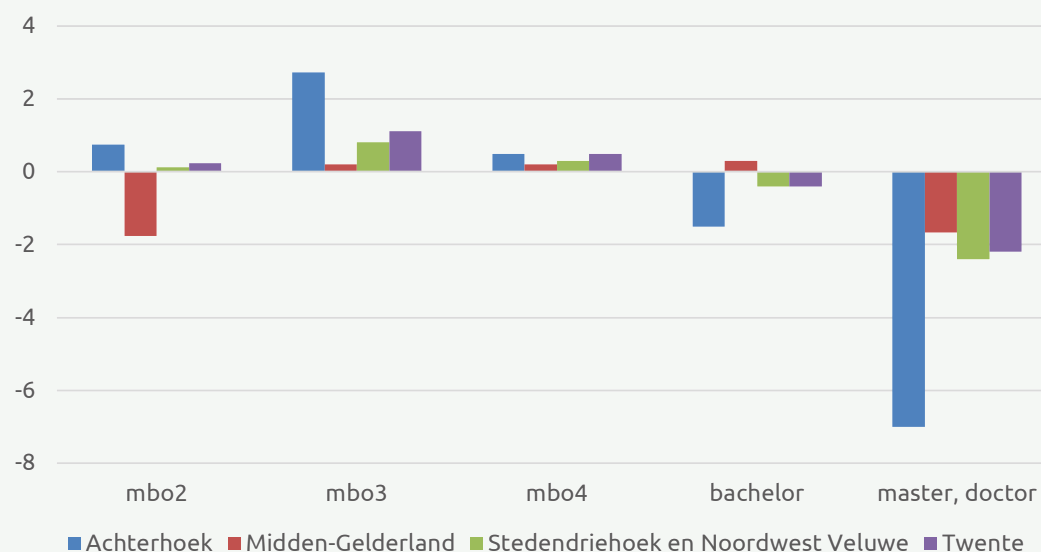
In vergelijking met de omliggende regio's laat de Achterhoek een groter tekort zien aan bachelor- en master-opgeleiden.

Voor mbo3-opleidingen bestaat in de Achterhoek, in tegenstelling tot de omliggende regio's, een groter overschot.

Door de tekorten in de Achterhoek en omliggende regio's zal de concurrentiestrijd – met name om de gunst van master-opgeleiden – groter worden.

Figuur 25

Saldo vraag en aanbod in procenten van werkenden naar opleidingsniveau gemiddeld per jaar

Bron: ROA, november 2021
Bewerking Team Moventem, juli 2023
Cijfers tot 2028 verschijnen eind 2023.

3.1 Saldo vraag en aanbod

Mbo: Jaarlijkse instroom en vervangings- en uitbreidingsvraag subsectoren tot 2026

Op basis van ROA- prognoses is een beeld gegeven van de behoefte aan nieuw personeel als gevolg van pensionering e.d. Cijfers over de instroom en vervangingsvraag geven inzicht in de overschotten en tekorten die in de komende jaren tot 2026 ontstaan op de arbeidsmarkt. Dit is onafhankelijk van de uitbreidingsvraag als gevolg van bijvoorbeeld economische ontwikkeling.

Het jaarlijkse overschot of tekort tot 2026 verschilt per mbo-subsector. Mbo3-opleidingen laten voor bijna alle subsectoren een beperkt overschot zien: meer personen studeren af dan werkenden die het arbeidsproces verlaten. Dit overschot bedraagt ongeveer 300 instromers per jaar.

De mbo4-opleiding techniek, bouw en procesindustrie laat als enige mbo4-opleiding een licht tekort zien. De mbo4-tekorten of overschotten zijn beperkt en betreft enkele tientallen.

De overige mbo-subsectoren zijn te klein om in deze prognose meegenomen te worden (mbo3 - economie en administratie, mbo3 en mbo4 - ict, media en vormgeving).

Figuur 26

Aantal werkenden naar subsector opleidingsniveau mbo 2020 en verwachte jaarlijks instroom afgestudeerden, vervangingsvraag, uitbreidingsvraag en saldo tot 2026

	Werkenden	Instroom	Vervanging	Uitbreiding	Tekort Overschot	Tekort Overschot % werkenden
Mbo3 - economie en administratie						
Mbo3 - handel, ondernemerschap, transport en logistiek	2.000	180	10		170	8,5
Mbo3 - voedsel, natuur en leefomgeving	2.000	130	20		110	5,5
Mbo3 - ict, media en vormgeving						
Mbo3 - techniek, bouw en procesindustrie	5.000	80	80	-10	10	0,2
Mbo3 - dienstverlening	2.500	140	40		100	4,0
Mbo3 - gezondheidszorg en welzijn	4.500	210	60	10	140	3,1
Mbo4 - economie en administratie	6.000	130	110	10	10	0,2
Mbo4 - handel, ondernemerschap, transport en logistiek	3.000	160	60	10	90	3,0
Mbo4 - voedsel, natuur en leefomgeving	3.500	50	60	-10		
Mbo4 - ict, media en vormgeving						
Mbo4 - techniek, bouw en procesindustrie	7.500	230	250	20	-40	-0,5
Mbo4 - dienstverlening	2.500	90	50		40	1,6
Mbo4 - gezondheidszorg en welzijn	8.500	320	280	10	30	0,4

Bron: ROA, november 2021

Bewerking Team Moventem, juli 2023

NB: niet genoemde subsectoren tellen te weinig werkenden om valide uitspraken te kunnen doen. Cijfers tot 2028 verschijnen eind 2023.

Door afronding kunnen verschillen met (rand)totalen of saldi bestaan.

3.1 Saldo vraag en aanbod

Bachelor/master: Jaarlijkse instroom en vervangings- en uitbreidingsvraag subsectoren tot 2026

Voor de bachelor- en masteropleidingen zijn de tekorten in absolute aantallen beperkt, maar in termen van percentages behoorlijk. Zo betreft het tekort aan personen met een master gezondheidszorg 'slechts' 80 werkenden. Maar op het totaal van de medici in de regio is het 5,3 procent. Een groot deel van de tekorten wordt veroorzaakt door de vervangingsvraag. Er treden meer personen uit het werkzame leven dan er instromen. Zo treden bijvoorbeeld 100 personen met een master gezondheidszorg uit en is de instroom geraamd op 40 personen per jaar. Daarnaast is een uitbreidingsvraag als gevolg van een toenemende zorgbehoefte geraamd op 20 personen. Voor de bacheloropleidingen techniek en ict en onderwijs is een jaarlijks tekort geprognoseerd van respectievelijk 240 en 110. Voor alle master-subsectoren is eveneens een jaarlijks tekort voorzien. Voor de overige subsectoren, zoals de master techniek en ict zijn te weinig werkenden in de regio woonachtig om uitspraken over te kunnen doen. Dit betekent dat de hierboven gepresenteerde cijfers gezien dienen te worden als een minimum. De uitbreidingsvraag voor alle niet genoemde subsectoren is geraamd op enkele tientallen per subsector. Deze komen boven op het genoemde tekort door vervangingsvraag. Alle genoemde getallen zijn jaarlijks tot 2026.

Figuur 27

Aantal werkenden naar subsector opleidingsniveau mbo 2020 en verwachte jaarlijks instroom afgestudeerden, vervangingsvraag, uitbreidingsvraag en saldo tot 2026

	Werkenden	Instroom	Vervanging	Uitbreiding	Tekort Overschot	Tekort Overschot % werkenden
Bachelor - dienstverlening	2.500	60	40	10	10	0,4
Bachelor - economie en recht	8.500	230	200	40	-10	-0,1
Bachelor - journalistiek, gedrag en maatschappij						
Bachelor - kunst, taal en cultuur						
Bachelor - landbouw, wiskunde en natuurwetenschappen						
Bachelor - techniek en ict	7.000	110	300	50	-240	-3,4
Bachelor - gezondheidszorg en welzijn	6.000	220	190	20	10	0,2
Bachelor - onderwijs	4.500	120	200	30	-110	-2,4
Master - economie en recht	2.500	30	170	30	-170	-6,8
Master - journalistiek, gedrag en maatschappij						
Master - kunst, taal en cultuur						
Master - landbouw, wiskunde en natuurwetenschappen						
Master - techniek en ict						
Master - gezondheidszorg	1500	40	100	20	-80	-5,3
Master - onderwijs						

Bron: ROA, november 2021

Bewerking Team Moventem, juli 2023

NB: niet genoemde subsectoren tellen te weinig werkenden om valide uitspraken te kunnen doen. Cijfers tot 2028 verschijnen eind 2023. Door afronding kunnen verschillen met (rand)totalen of saldi bestaan.

3.2 Bevolking, leerlingen en studenten in de komende jaren

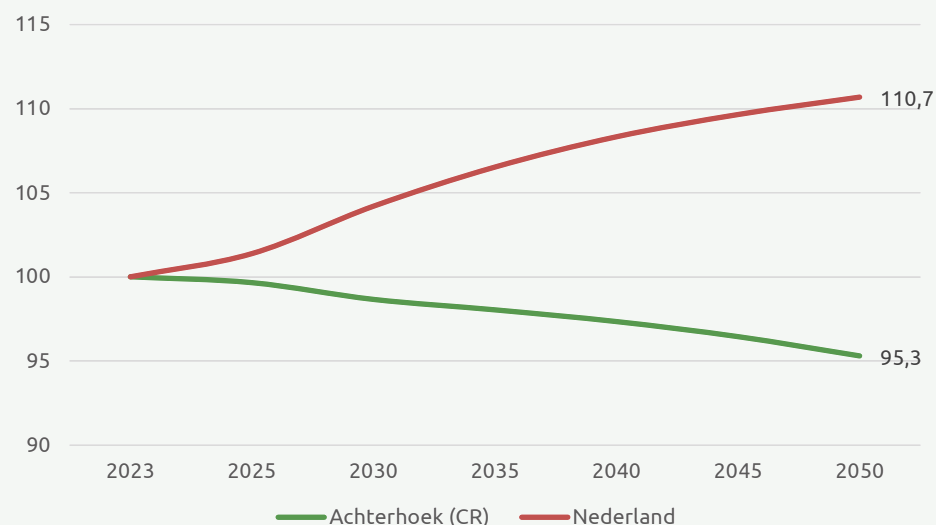
Bevolkingsprognose

Bevolkingsprognoses zijn niet voor alle gemeenten en regio's in Nederland beschikbaar. De bevolkingsontwikkeling voorspellen op lagere ruimtelijke aggregatieniveaus levert niet zelden onbetrouwbare prognoses op. Zo zijn er voor arbeidsmarktregio's geen bevolkingsprognoses beschikbaar, maar wel voor COROP-regio's. De COROP-regio Achterhoek omvat naast de acht gemeenten van de Arbeidsmarktregio Achterhoek ook de gemeenten Brummen, Lochem en Zutphen (zie ook de kaartjes aan het begin van dit rapport). Algemeen wordt aangenomen dat gemeenten die meer westelijk gelegen zijn minder te maken krijgen met een dalende bevolking. Voor de Arbeidsmarktregio Achterhoek betekent dit dat de COROP-prognose die hier wordt gebruikt waarschijnlijk een beperktere daling laat zien. De Arbeidsmarktregio Achterhoek telde in 2022 circa 300.1000 inwoners, terwijl de COROP-regio 100.000 personen meer telde, zo'n 401.000 inwoners.

De meest recente bevolkingsprognose laat zien dat de regionale COROP-bevolking daalt met 4,7 procent in de komende 25 jaar. Tot 2040 is deze afname 2,7 procent. De COROP-regio zal dan ongeveer 382.000 inwoners tellen, 19.000 minder dan in 2023. De Nederlandse bevolking zal tot 2050 naar verwachting met 10,7 procent toenemen. Nederland zal dan 19,6 miljoen inwoners tellen, van wie er 1,9 procent in de COROP-regio Achterhoek woonachtig zullen zijn. In 2022 is dat 2,3 procent. De afgelopen jaren heeft de Arbeidsmarktregio Achterhoek een stijgende – weliswaar kleine – bevolkingstoename laten zien. Dit was niet voorzien in de gebruikte bevolkingsprognose. Mogelijk zal een volgende prognose een ander beeld laten zien.

Figuur 28

Prognose bevolking 2023 - 2050

Bron: CBS, 2023

Bewerking Team Moventem, juli 2023

NB: COROP-regio's, prognoses voor arbeidsmarktregio's niet beschikbaar.

3.2 Bevolking, leerlingen en studenten in de komende jaren

Prognose leerlingenaantallen tot 2040

De regio telde in 2022 13.400 leerlingen in het basisonderwijs (inclusief speciaal basisonderwijs). Volgens de DUO-prognose zal dit aantal tot 2030 afnemen. Daarmee wordt de trend van de afgelopen jaren voortgezet.

Vanaf 2030 zal het aantal leerlingen groeien. Dit als gevolg van het zogenoemde na-ijleffect van de babyboom van na de tweede wereldoorlog. Toen werden in de jaren na de oorlog veel meer kinderen geboren en dit leidt nog elke 25 tot 30 jaar tot een toename van het aantal geboorten. Daarnaast is de verwachte toenemende migratie een bron van meer kinderen.

In 2024 verwacht DUO voor de Achterhoek 24.300 basisschoolleerlingen, 13 procent meer dan in 2022.

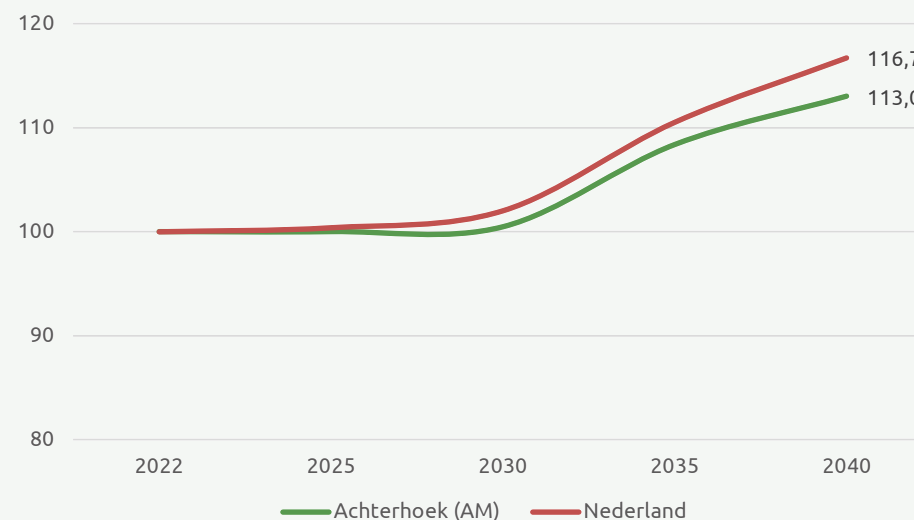
Ten opzichte van Nederland als geheel zal het aantal basisschoolleerlingen minder snel stijgen in de regio. Landelijk is een toename van meer dan 16 procent voorzien. Het genoemde babyboom-effect is nog niet te zien in de prognosecijfers van het voortgezet onderwijs. Daar wordt een toename van het aantal leerlingen na 2040 verwacht.

Naar verwachting zal het aantal vo-leerling in 2040 11.800 bedragen. Dat is 1.600 minder dan in 2022. Toen werden er 13.400 leerlingen geteld.

Daling van het aantal leerlingen leidt op termijn tot minder instroom op de arbeidsmarkt.

Figuur 29

Prognose ontwikkeling aantal leerlingen basisonderwijs

Bron: DUO, 2023.

Bewerking Team Moventem, juli 2023.

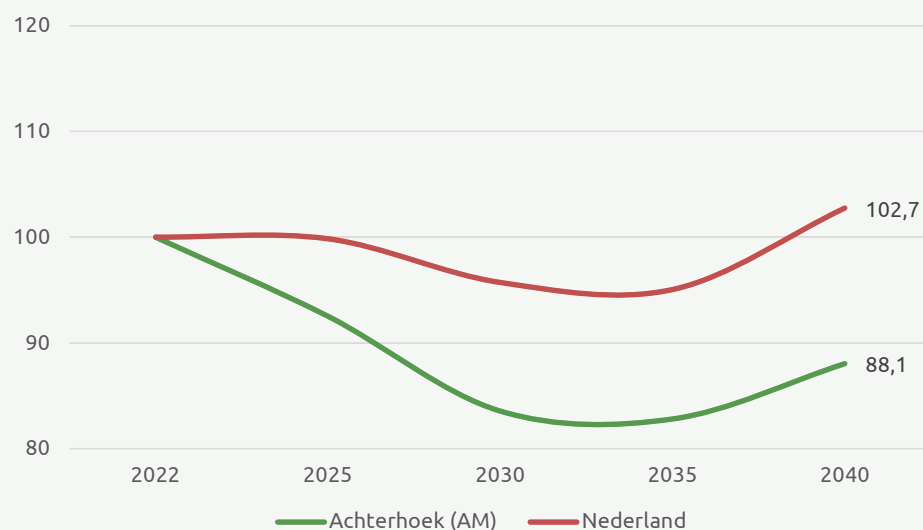
NB: 2022 op basis van telling, overige jaren prognose. Gebied op basis van vestigingslocatie school/instelling.

3.2 Bevolking, leerlingen en studenten in de komende jaren

Prognose leerlingenaantallen tot 2040

Figuur 30

Prognose ontwikkeling aantal leerlingen voortgezet onderwijs

Bron: DUO, 2023

Bewerking Team Moventem, juli 2023

NB: 2022 op basis van telling, overige jaren prognose. Gebied op basis van vestigingslocatie school/instelling.

DUO-prognoses

DUO, de Dienst Uitvoering Onderwijs van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, maakt jaarlijks een prognose van de verschillende typen onderwijs. Regionaal zijn met name de prognoses voor het aantal leerlingen in het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs en het aantal studenten in het mbo interessant. Dit zijn de onderwijstypen die sterk regionaal verankerd zijn. Leerlingen vormen de voeding voor het mbo en mbo-studenten wonen in de regio en blijven voor het overgrote deel ook in de regio zelf wonen na de opleiding. Dat maakt deze groep tot een zekere toekomstige instroom op de regionale arbeidsmarkt. Hbo- en wo-studenten kennen zowel voor de studielocatie en later ook voor de werkringkeuze meer een nationale of zelfs internationale oriëntatie. In dit rapport is daarom verslag gedaan van leerlingen- en studentenprognoses voor het voortgezet onderwijs en het mbo.

DUO hanteert voor de verschillende onderwijstypen andere perioden. Zo zijn basisonderwijs- en voortgezet onderwijsprognoses tot en met 2040 beschikbaar en de prognoses voor het mbo zijn tot en met 2035 beschikbaar.

3.2 Bevolking, leerlingen en studenten in de komende jaren

Prognose mbo-studentenaantallen tot en met 2035

In 2022 telde de regio 10.100 mbo-studenten (bol en bbl).

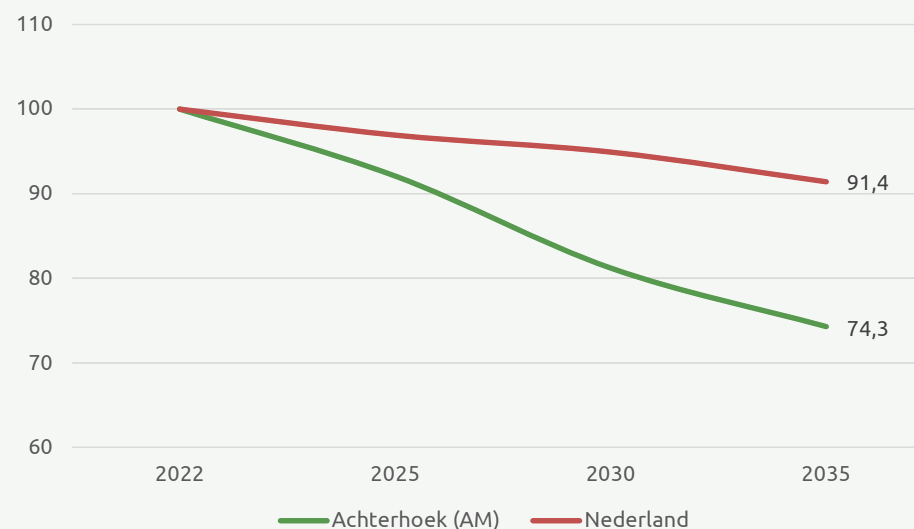
Tot en met 2025 zal het aantal Achterhoekse mbo-studenten met bijna 8 procent afnemen. Dan zullen naar berekening door DUO ongeveer 9.300 mbo-studenten in de regio wonen. Zoals eerder gemeld is de basis voor deze prognose het woongebied van de mbo-studenten en niet zoals bij het basis- en middelbaar onderwijs de vestigingsplaats van de school.

Tot 2035 zal het aantal mbo-studenten verder dalen. Ten opzichte van 2022 zal de regio ruim een kwart minder mbo-studenten tellen. Deze daling is in vrijwel geheel Nederland te zien en is een gevolg van eerdergenoemde ontgroening van de bevolking. Minder kinderen betekent ook minder studenten.

De daling in de regio is evenwel een stuk groter dan in Nederland als geheel. In Nederland is een daling van het studentenaantal geprognostiseerd op een kleine 9 procent.

Figuur 31

Prognose ontwikkeling aantal studenten mbo

Bron: DUO, 2023

Bewerking Team Moventem, juli 2023

NB: 2022 op basis van telling, overige jaren prognose. Gebied op basis van woongemeente studenten.

3.2 Bevolking, leerlingen en studenten in de komende jaren

Prognose bol- en bbl-studenten tot en met 2035

DUO verwacht voor zowel de bol- als bbl-student een afname van het studentenaantal in de komende twaalf jaar.

Volgens deze prognose zal het aantal bol-studenten afnemen van 7.400 in 2022 naar 5.800 bol-studenten in 2035. Dat is een daling van ruim 21 procent, een daling die zich reeds heeft ingezet en verder zal doorlopen.

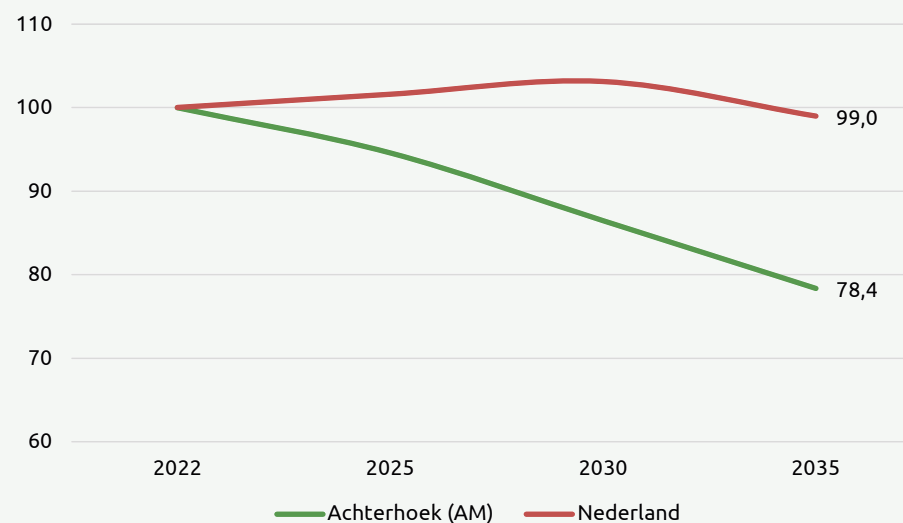
Voor Nederland als geheel laat de prognose een ander beeld zien. Verwacht wordt dat het aantal bol-studenten in de komende jaren licht zal stijgen en dat pas na 2030 een daling van het aantal bol-studenten plaats zal vinden.

Het aantal bbl-studenten bedroeg in 2022 circa 2.800. Voor 2035 wordt een aantal van 1.700 verwacht. Een daling van bijna 40 procent. De grootste daling is voorzien tot 2030. Daarna neemt het aantal bbl-studenten beperkt af. Tussen 2030 en 2035 met circa 100.

Voor zowel de bol- als de bbl-studenten is voor de regio een daling van het aantal studenten voorzien. Deze is groter dan in Nederland als geheel.

Figuur 32

Prognose ontwikkeling aantal bol-studenten

Bron: DUO, 2023

Bewerking Team Moventem, juli 2023

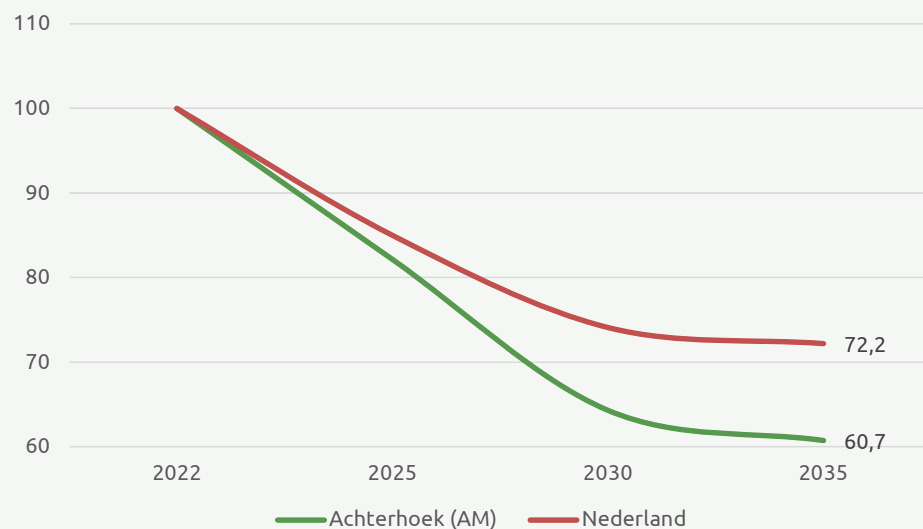
NB: 2022 op basis van telling, overige jaren prognose. Gebied op basis van woongemeente studenten.

3.2 Bevolking, leerlingen en studenten in de komende jaren

Prognose bol- en bbl-studenten tot en met 2035

Figuur 33

Prognose ontwikkeling aantal bbl-studenten

Bron: DUO, 2023

Bewerking Team Moventem, juli 2023

NB: 2022 op basis van telling, overige jaren prognose. Gebied op basis van woongemeente studenten.

Bijlagen

Shift-share analyse naar SBI-afdeling 2015 – 2022, aantal banen 202

SBI-afdeling	Stuwend Verzorgend	National Share	Industrial Mix	Regional Shift	Aantal banen
Detailhandel (niet in autos)	Verzorgend	1872	-363	301	15650
Verpleging, verzorging en begeleiding met overnachting	Verzorgend	1217	-459	1187	10945
Groothandel en handelsbemiddeling (niet in autos en motorfietsen)	Verzorgend	1126	-352	1121	10220
Onderwijs	Verzorgend	1104	587	-856	9000
Gezondheidszorg	Verzorgend	972	276	246	8685
Maatschappelijke dienstverlening zonder overnachting	Verzorgend	884	289	-208	7500
Landbouw, jacht en dienstverlening voor de landbouw en jacht (inclusief LT)	Stuwend	905	-735	-610	6250
Gespecialiseerde werkzaamheden in de bouw	Stuwend	720	509	-334	6220
Eet- en drinkgelegenheden	Verzorgend	704	-62	-312	5535
Vervaardiging van producten van metaal (geen machines en apparaten)	Stuwend	605	50	216	5340
Vervaardiging van voedingsmiddelen	Stuwend	472	121	1047	5130
Openbaar bestuur, overheidsdiensten en verplichte sociale verzekeringen	Verzorgend	555	-235	-235	4190
Vervoer over land	Stuwend	396	-22	451	3750
Algemene burgerlijke en utiliteitsbouw en projectontwikkeling	Stuwend	406	572	-329	3655
Vervaardiging van overige machines en apparaten	Stuwend	346	39	195	3140
Handel in en reparatie van autos, motorfietsen en aanhangers	Verzorgend	376	-154	43	3045
Rechtskundige dienstverlening, accountancy, belastingadvisering en administratie	Stuwend	304	-156	127	2520
Wellness en overige dienstverlening uitvaartbranche	Verzorgend	287	72	-54	2430
Opslag en dienstverlening voor vervoer	Stuwend	229	254	197	2370
Facility management, reiniging en landschapsverzorging	Stuwend	280	-167	187	2370

SBI-afdeling	Stuwend Verzorgend	National Share	Industrial Mix	Regional Shift	Aantal banen
Holdings (geen financiële), concerndiensten binnen eigen concern en managementadvisering	Stuwend	215	243	-138	1910
Architecten, ingenieurs en technisch ontwerp en advies keuring en controle	Stuwend	229	106	-125	1905
Logiesverstrekking	Verzorgend	205	-35	125	1810
Vervaardiging van computers en van elektronische en optische apparatuur	Stuwend	148	-74	521	1690
Dienstverlenende activiteiten op het gebied van informatietechnologie	Stuwend	161	192	-53	1490
Primaire houtbewerking en vervaardiging van artikelen van hout, kurk, riet en vlechtwerk	Stuwend	121	144	270	1430
Vervaardiging van overige goederen	Stuwend	309	-600	-569	1425
Vervaardiging van meubels	Stuwend	141	29	150	1360
Reparatie en installatie van machines en apparaten	Stuwend	159	187	-186	1335
Sport en recreatie	Verzorgend	195	-81	-229	1330
Vervaardiging van producten van rubber en kunststof	Stuwend	168	-55	-109	1250
Arbeidsbemiddeling, uitzendbureaus en personeelsbeheer	Stuwend	86	53	421	1195
Industrieel ontwerp en vormgeving, fotografie, vertaling en overige consultancy	Stuwend	86	268	186	1175
Kunst	Verzorgend	110	124	97	1140
Reclame en marktonderzoek	Stuwend	133	-176	-47	895
Vervaardiging van metalen in primaire vorm	Stuwend	73	-75	257	795
Verhuur van en handel in onroerend goed	Stuwend	92	9	-51	730
Drukkerijen, reproductie van opgenomen media	Stuwend	131	-316	-140	645
Verhuur en lease van autos, consumentenartikelen, machines en overige roerende goederen	Stuwend	77	45	-77	615
Overige financiële dienstverlening	Stuwend	63	-40	92	580

Bijlagen

Shift-share analyse naar SBI-afdeling 2015 – 2022, aantal banen 202

SBI-afdeling	Stuwend Verzorgend	National Share	Industrial Mix	Regional Shift	Aantal banen
Grond-, water- en wegenbouw (geen grondverzet)	Stuwend	47	-16	189	565
Vervaardiging van overige transportmiddelen	Stuwend	41	-18	202	530
Overige zakelijke dienstverlening	Stuwend	39	76	125	530
Afvalinzameling en -behandeling voorbereiding tot recycling	Verzorgend	53	-13	5	440
Vervaardiging van papier, karton en papier- en kartonwaren	Stuwend	56	-53	2	420
Afvalwaterinzameling en -behandeling	Verzorgend	60	-16	-63	420
Vervaardiging van autos, aanhangwagens en opleggers	Stuwend	45	25	-10	390
Vervaardiging van textiel	Stuwend	54	-21	-43	390
Veterinaire dienstverlening	Verzorgend	43	44	-23	385
Uitgeverijen	Stuwend	52	-81	-2	355
Vervaardiging van overige niet-metaalhoudende minerale producten	Stuwend	51	-29	-47	350
Vervaardiging van elektrische apparatuur	Stuwend	89	-47	-386	310
Reparatie van computers en consumentenartikelen	Verzorgend	41	-16	-20	310
Beveiliging en opsporing	Stuwend	51	-27	-124	275
Productie en distributie van films en televisieprogramma's maken en uitgeven van geluidsopnamen	Stuwend	18	37	85	270
Post en koeriers	Stuwend	61	-84	-217	210
Financiële instellingen (geen verzekeringen en pensioenfondsen)	Stuwend	96	-126	-490	190
Culturele uitleencentra, openbare archieven, musea, dieren- en plantentuinen, natuurbehoud	Verzorgend	26	-19	-12	185
Dienstverlenende activiteiten op het gebied van informatie	Stuwend	17	13	5	160
Speur- en ontwikkelingswerk	Stuwend	14	8	28	150

SBI-afdeling	Stuwend Verzorgend	National Share	Industrial Mix	Regional Shift	Aantal banen
Reisbemiddeling, reisorganisatie, toeristische informatie en reserveringsbureaus	Verzorgend	26	10	-81	150
Productie en distributie van en handel in elektriciteit, aardgas, stoom en gekoelde lucht	Verzorgend	21	-11	-29	135
Vervaardiging van kleding	Stuwend	16	-7	-9	120
Vervaardiging van leer, lederwaren en schoenen	Stuwend	20	5	-56	120
Vervaardiging van chemische producten	Stuwend	16	-10	-11	115
Levensbeschouwelijke en politieke organisaties, belangen- en ideële organisaties, hobbyclubs	Verzorgend	11	-8	17	100
Bosbouw, exploitatie van bossen en dienstverlening voor de bosbouw	Stuwend	11	2	2	95
Verzekeringen en pensioenfondsen (geen verplichte sociale verzekeringen)	Stuwend	17	-34	-43	65
Vervaardiging van dranken	Stuwend	3	2	15	40
Telecommunicatie	Stuwend	9	-23	-16	40
Winning van delfstoffen (geen olie en gas)	Stuwend	4	-7	2	30
Vervaardiging van farmaceutische grondstoffen en producten	Stuwend	7	1	-33	30
Loterijen en kansspelen	Verzorgend	3	-1	-2	20
Vervoer over water	Stuwend	5	-9	-22	15
Visserij en kweken van vis en schaaldieren	Stuwend	3	-4	-9	10
Sanering en overig afvalbeheer	Verzorgend	1	1	4	10
Luchtvaart	Stuwend	1	-1	0	5

Bron: PWE-Gelderland, 2023/Vestigingenregister Flevoland, 2023/LISA, 2023.
Bewerking Team Moventem, augustus 2023